

INFORMACJA BIEŻĄCA

NR 4 (34)

28. 01. 2005 r.

SPIS TREŚCI

I. Z ZAGRANICY

1. Konferencja poświęcona EAD I EAC, Paryż 7–8 X 2004 r.....	3
.....	
2. Rok Polski na Ukrainie.....	7
....	
3. „Reconstitution of the Memory of Poland” — wystawa w Strasburgu 10 XI–1 XII 2004 r..	8
4. Polsko-czeskie rozmowy archiwalne.....	9
....	
5. Wizyta w Polsce Sarah Tyacke — Chief Executive and Keeper of Public Records in the National Archives.....	11
6. Konferencje, seminaria i spotkania.....	13
7. Bezpośrednia współpraca archiwalna.....	14
.....	
8. Umowy międzynarodowe.....	15

II. Z KRAJU

1. „Miasta Słowenii na przestrzeni stuleci”.....	16
2. „Losy Polaków w Uzbekistanie”.....	16
.....	
3. Konferencja archiwistów instytucji wymiaru sprawiedliwości.....	17
4. „Amerykańska przyjaźń. Herbert Hoover a Polska”.....	19
....	
5. Promocja wydawnictwa źródłowego.....	19

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. Konferencje, sesje, zebrania naukowe.....	21
2. Szkolenia, komisje metodyczne.....	24
...	
3. Współpraca z lokalnymi władzami i instytucjami naukowo-kulturalnymi.....	27
4. Nabytki i darowizny.....	31
5. Popularyzacja zasobu.....	32
6. Nowości wydawnicze.....	35
7. Wizyty.....	38
8. Jubileusze.....	38

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. Nowości prawne.....	39
2. Egzemplarz autorski a prawo podatkowe.....	39

....

V. SPRAWY KADROWE

1. Nagroda Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych za rok 2004.....	40
....	
2. Odznaczenia pracowników archiwów państwowych w 2004 r.....	41
3. Nowi dyrektorzy archiwów państwowych.....	42
....	
4. Zmiany kadrowe w NDAP i archiwach państwowych	42

I. Z ZAGRANICY

1. KONFERENCJA POŚWIĘCONA EAD I EAC, PARYŻ 7–8 X 2004 R.

EAD (Encoded Archival Description), czyli standard strukturalizacji danych w inwentarzu archiwalnym, opracowano w USA z przeznaczeniem do prezentacji w sieciach rozległych (Internet). Pierwszą wersję EAD przygotowano na Uniwersytecie w Berkeley i opublikowano w 1998 r., drugą, poprawioną i zharmonizowaną z ISAD(G)v2 w 2002 r. W tej nowej wersji format EAD został oparty na znacznikach metajęzyka XML. [Za]kodowany opis archiwalny został opisany w dokumentacji zawierającej: (1) definicję typu dokumentu (DTD), czyli określenie struktury dokumentu — w danym przypadku dokument to pomoc archiwalna oraz (2) zgodny z tą definicją zestaw znaczników (Tag Library) wraz z regułami ich zastosowania, czyli składnią określającą deklarowanie elementów i/lub atrybutów. Jest to zbiór reguł służących do oznaczenia zarówno intelektualnej, jak i fizycznej strony pomocy archiwalnych, pozwalających na to, by informacja zawarta w tych pomocach mogła być przeszukiwana, uzyskiwana, wyświetlana i wymieniana w określony sposób, niezależny od platformy sprzętowej. Pomimo, że standard jest pomysłem amerykańskim to powstawał on przy współpracy z ekspertami Międzynarodowej Rady Archiwów (punktem odniesienia był tu ISAD(G)v2) oraz przedstawicielami archiwalnych ośrodków europejskich. EAD jest wdrażany nie tylko przez archiwa brytyjskie, lecz również francuskie i niemieckie. Znajduje on zastosowanie zarówno w odniesieniu do zbiorów archiwalnych, jak i bibliotecznych (rękopisów), np. w Bibliothèque Nationale de France czy Bodleianie Library w Oxfordzie.

Amerykańskim produktem, opublikowanym ostatecznie latem 2004 r. jest również EAC (Encoded Archival Context). Pomysł jego opracowania sformułowano w marcu 2001 r., w trakcie spotkania w Toronto. Przyjęto wówczas podstawowe wytyczne projektu. W pracach nad nim wzięli udział eksperci europejscy, m. in. ze Szwecji. Punktem odniesienia dla tego standardu są projekty LEAF (Linking and Exploring Authority Files) i ISAAR (CPF).

Pomysłem hiszpańskim jest natomiast EAG (Encoded Archival Guide), czyli opis archiwum, wzorowany na EAD. Aktualnie zgodnie z tym schematem opisano ponad 40 000 archiwów i bibliotek w strefie iberoamerykańskiej.

Konferencja paryska była już kolejną, poświęconą EAD. Wzięło w niej udział blisko 300 uczestników z 17 krajów. Wśród zaproszonych dominowali archiwiści, bibliotekarze, muzealnicy, twórcy standardów EAD/EAC z USA i Europy oraz wykładowcy archiwistyki.

W pierwszej części obrad przedstawiono doświadczenia związane z wprowadzaniem EAD w różnych krajach i archiwach. Omówiono m.in. projekt przetworzenia tradycyjnych inwentarzy archiwalnych (8500 stron) w postać elektroniczną (francuskie archiwum departamentalne Pyrénées-Atlantique), realizowany przez rok przez 5-osobowy zespół przy budżecie 60 000 euro. Zadanie to było o tyle łatwe, że część inwentarzy istniała

już w bazie danych zgodnej z ISAD(G). Projekt nie objął konwersji indeksów, dlatego ma być przedmiotem dalszych prac prowadzonych przez dwie osoby. Przedstawiciel Bodleian Library (dział rękopisów) przedstawiając doświadczenia w przenoszeniu katalogów bibliotecznych na EAD zwrócił uwagę, że od 100 lat są one drukowane, a zatem użytkownicy zdążyli się już przyzwyczaić do pewnego „wzorca”. Jednakże istnienie drukowanych katalogów pozwoliło na skorzystanie z optycznego rozpoznawania pisma (OCR), a całość przedsięwzięcia można było zlecić zewnętrznej firmie IT. W praktyce konieczne były pewne kompromisy. Obecny opis katalogowy jest bardziej uproszczony niż tradycyjny, stosowany dotychczas, a hasła indeksowe zawarto w tekście, a nie jak dotąd na końcu tomu. Ważne jest jednak to, że ten uproszczony opis wyposażono w prawidłowe metadane oraz mechanizmy wyszukiwawcze. Pokazuje to, w jaki sposób nowoczesne narzędzie może być skuteczne przy opisie średniowiecznych rękopisów. Całość projektu sfinansowano z funduszy zewnętrznych, głównie z dochodów z loterii.

W części drugiej skupiono się na dyskusji okrągłego stołu wokół tematu nauczania EAD, a generalnie standardów w archiwalnym curriculum. W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele: Archivschule Marburg; École Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques z Paryża; Instituto Dos Arquivos Nacionais z Lizbony; Minnesota Historical Society, Library and Archives; Nationaal Archief Den Haag; School of Library, Archives and Information Studies z Londynu oraz z Hôpitaux Universitaires de Genève. W rezultacie zarysowały się 3 stanowiska. W Holandii oraz w Niemczech za podstawę uznaje się ISAD. EAD nie jest nauczane w tych krajach, jednakże w Niemczech zastosowano wyjście programu komputerowego „MidosXML”, w którym przygotowuje się inwentarze, a program sam dokonuje eksportu do EAD (ściślej chodzi o arkusze prezentacji przekształcane w XSLT). We Francji, Szwajcarii i Portugalii EAD jest na tyle ważny, że trafił do programu studiów archiwalnych, ale tylko niektórych grup. Jedynie w Anglii EAD należy do podstawowego kanonu studiów archiwalnych. W jego zakres wchodzi ponadto standardy opisu archiwalnego i języków znacznikowych. Wszyscy natomiast zgodzili się, że nauczanie standardów opisu oraz EAD należy powiązać ze studiami w zakresie archiwistyki, a nie informatyki.

W dalszej części obrad powrócono do tematyki początkowej. Zaprezentowano strategię Bundesarchiv wobec EAD i główne narzędzie służące jej realizacji — program „MidosXML”, opracowany przez amerykańsko-niemiecką roboczą grupę archiwistów, do współpracy z EAD. Zasady tej strategii sprecyzowano w listopadzie 2003 r., w wewnętrznym dokumencie Bundesarchiv, uznając za szczególnie istotne dostosowanie tradycyjnych niemieckich pomocy archiwalnych do międzynarodowego standardu, jakim jest EAD, oraz działania umożliwiające uzyskanie inwentarza, w ramach jednego wprowadzania/retrokonwersji danych, zarówno w postaci tradycyjnej (wydruk), jak i elektronicznej — „online finding aids”, czyli bazę danych oraz możliwość eksportu, w tym

także do EAD (wraz z metadanymi), RTF czy HTML. Automatycznej retrokonwersji do EAD służy też moduł bazy „Oracle” używanej w Bundesarchiv — „BASYS-FOX” (Finding aids Online in XML). Począwszy od 2000 r., gdy podejmowano prace nad tym modulem, w Bundesarchiv przekonwertowano pomoce dla 100 zespołów. Narzędziem wyszukiwawczym jest program „Lucene 1.3”. Rozważa się też — dopuszczalne w EAD — dołączanie obrazów opisywanych materiałów.

Bibliothèque Nationale de France od 2003 r. prowadzi konwersję katalogu działu rękopisów na EAD. Za pomocą OCR przekształcono już 67 tomów katalogów. Akcją tą objęto m.in. dział rękopisów orientalnych (arabskich i chińskich), a obecnie trwają prace nad podłączeniem obrazów rękopisów do ich opisów.

Podobne doświadczenia z najnowszym narastającym zasobem stały się udziałem Archives de Paris. Tutaj zdecydowały potrzeby użytkowników (badania genealogiczne i sprawy administracyjne: rozwody, rejestry handlowe, plany), które przybierały postać 12 000–50 000 udostępnień rocznie. Przeniesienie poszukiwanych informacji z bazy danych do EAD usprawniło proces ich wyszukiwania, na czym zyskali zainteresowani.

Analogiczne problemy wynikające z rosnącego zainteresowania użytkowników archiwami, wystąpiły w archiwum miejskim Genewy. Ta młoda placówka, istniejąca od 1986 r., udostępniła już w Internecie 6000 stron swoich inwentarzy. Ze względu na to, że za podstawę opisu przyjęto ISAD możliwe stało się przystąpienie do realizacji rocznego projektu retrokonwersji z udziałem 6 pracowników. Konwersję przeprowadzono automatycznie w programie „XMLSpy”, ale z wprowadzeniem pewnych uproszczeń w DTD (co daje inne DTD!).

Polskie doświadczenia przedstawiono na podstawie retrokonwersji do EAD, opracowanego w Archiwum Głównym Akt Dawnych, inwentarza „Metryki Koronnej”, uzupełnianego o rejestry wpisów opublikowane w *Matricularum Regni Poloniae — Summaria* (dotychczas wprowadzono dane z tomów 2 i 6 MRPS).

Duże zainteresowanie uczestników konferencji wzbudziła prezentacja projektu hiszpańskiego, opartego ściśle na wzorach wersji 1 DTD EAD, opisującego instytucje archiwalne i biblioteczne — EAG (Encoded Archival Guide). Projekt ten, opracowany w okresie od X 2001 r. do VII 2002 r., i otwarty dla wszystkich, zainteresowanych przyłączeniem się doń, zawiera już opisy takich instytucji z Hiszpanii i Ameryki Południowej. Jego pełna standaryzacja ma być niebawem tematem obrad Komitetu Standaryzacji MRA.

Kolejnym poruszonym tematem był problem poprawności struktury danych i automatyzacji jej kontroli (walidacji). Zagadnienie to ma istotne znaczenie, gdy chodzi o wymianę metadanych między EAD a np. „Dublin Core”, tak by powstała „wirtualna tekstowa baza danych” dostępna w trakcie jednego wyszukania. Możliwości technologiczne takich rozwiązań pokazywały programy, jak: „ActionArchives” (napisany dla archiwum

departamentalnego Côte d'Or), czy „Pleade” (w założeniu ma być dostępny jako freeware). Natomiast zastosowanie praktyczne i wynikające stąd korzyści brytyjskie programy stosowane w the National Archives: „Access to Archives”, — obejmujący 350 archiwów, 80 000 zespołów, 1 000 000 stron inwentarzy i zapewniający dostęp do opisów nawet na poziomie dokumentu; „Archival Hub” (od 1999 r.) — umożliwiający dostęp do zbiorów uniwersyteckich oraz projekt NAHSTE (Navigational Aid to the History of Science, the Technology and the Environment) realizowany w Edynburgu — pozwalający na dostęp do zbiorów z historii nauki, technik i ochrony środowiska. Istotą powodzenia tych projektów jest nie tylko posługiwanie się zdefiniowanym opisem struktury (DTD), ale także korzystanie z XML.

Podsumowaniem tematyki poświęconej EAD był referat K. Kiesling z Harry Ransom Humanities Research Center, University of Teras w Austin, wskazujący na dokonujący się w okresie minionych 11 lat postęp w tym zakresie. Dokumentacja EAD jest już dostępna w językach: chińskim, francuskim i hiszpańskim, a wyszukiwarka Google na podane hasło „EAD” wskazuje 16 800 stron. „Nawet, jeżeli EAD zostałoby jutro zapomniane i tak warte było wysiłku chociażby po to, aby się skupić na strukturze i zawartości pomocy archiwalnych. Być może największa i najbardziej trwała korzyść z całego procesu rozwoju EAD nie będzie miała nic wspólnego z technologią, lecz przeciwnie z tym, iż w końcu przekonaliśmy się o istnieniu wspólnych elementów zarówno strukturalnych jak i intelektualnych we wszystkich typach archiwalnych pomocy wyszukiwawczych i że jeden schemat może je opisać”.

Ostatnią część konferencji poświęcono EAC. Referaty programowe dotyczące roli i znaczenia kontekstu wygłosili główni autorzy standardu, podkreślając znaczenie osadzenia dokumentu w konkretnej sytuacji jego twórcy. W ich opinii udostępnianie oraz interpretacja dokumentów i innych źródeł jest uzależniona w równym stopniu od wiedzy i możliwości pojmowania okoliczności towarzyszących powstaniu konkretnych dokumentów, ich formy oraz treści. Identyczne stanowisko przedstawili twórcy standardu ISAAR, do którego wersji 2 (β) odniesiono zawartość EAC. Oba zmieniają dotychczasowe zwyczaje archiwalne, preferujące opis zawartości, natomiast pomijające twórcę.

Autorzy kolejnych wystąpień skupili się na omówieniu budowy struktury schematu opisu w EAC oraz konkretnych doświadczeń praktycznych (francuskich i szwedzkich), wiążących się pośrednio z projektem LEAF. Francuska grupa robocza z AFNOR, zajmująca się zagadnieniami haseł wzorcowych („authority records”), przetłumaczyła już bibliotekę znaczników EAC — stwarzając w ten sposób podstawę do dalszych prac nad wdrożeniem EAC. Natomiast przedstawiciel Szwecji omówił prace prowadzone przy rozbudowie szwedzkiej bazy danych o archiwach (National Archival Database — NAD) o hasła wzorcowe osób rodzin i ciał korporatywnych oraz przedstawił obserwacje z prac nad ISAARem i projektem LEAF. Jego zdaniem EAD i EAC służą budowie „Gateway to European Archives”, która ma pomóc w zapanowaniu nad „chaosem internetowym”. W tym

celu niezbędne są rzetelne dane, których nie sposób uzyskać w ramach krótkich projektów finansowanych z zewnątrz. Jedyna droga wiodąca do ich uzyskania to pełne zaangażowanie pracowników archiwów, którzy powinni odpowiedzieć na oczekiwania użytkowników.

Obradom konferencji towarzyszyły targi programów obsługujących archiwa. Najbardziej interesującym wydaje się być włoski produkt „DAMS” (Regesta.exe), przeznaczony do opisu archiwów audiowizualnych w EAD, z którego dokumentacją można się zapoznać pod adresem internetowym: <http://www.regesta.com>.

H. Wajs (AGAD)

2. ROK POLSKI NA UKRAINIE

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych i archiwa państwowe, włączając się w cykl imprez organizowanych w ramach obchodów „Roku Polski na Ukrainie” (w okresie III 2004–III 2005), odbywających się pod hasłem „Polska i Ukraina razem w Europie”, przygotowały wystawę pod tytułem „Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym”. Jej uroczyste otwarcie nastąpiło 3 XI 2004 r. w Centralnym Państwowym Archiwum–Muzeum Literatury i Sztuki Ukrainy w Kijowie. W uroczystości uczestniczyli Marek Ziółkowski, Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador RP na Ukrainie, oraz szefowie służb archiwalnych Polski i Ukrainy, doc. dr hab. Daria Nałęcz i prof. Hennadij Boriak.

Skróconą wersję ekspozycji zaprezentowano w Muzeum Krajoznawczym w Białej Cerkwi oraz w Państwowym Parku Dendrologicznym „Zofiówka” Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Humaniu w dniach 4–5 XI 2004 r. W ceremonii otwarcia w Białej Cerkwi i Humaniu uczestniczyli przedstawiciele lokalnych władz, środowisk naukowych i kulturalnych oraz młodzież szkolna. Uroczystości w Białej Cerkwi zaszczylił swoją obecnością prezes miejscowego towarzystwa zrzeszającego Polaków na Ukrainie.

Na wystawie zaprezentowano 110 szczególnie ważnych dokumentów, w postaci skanów z oryginałów, do dziejów państwa polskiego, pochodzących z okresu od XII do XX w. Z tej okazji opublikowano katalog wystawy, w dwu wersjach językowych — polskiej i ukraińskiej. Wystawa w Kijowie dostępna była publiczności, w tym młodzieży szkolnej, do końca 2004 r. Autorem scenariusza wystawy jak i jej katalogu był Jacek Krochmal.

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych oraz Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy, włączając się w kalendarz obchodów „Roku Polski na Ukrainie”, zorganizowały również międzynarodowe seminarium naukowe na temat „Nauka o archiwach i nauka w archiwach”. Odbyło się ono w dniach 3–4 XI 2004 r. w Kijowie i w Białej Cerkwi. Jego uczestnicy z Polski (doc. dr hab. Daria Nałęcz, dr hab. Władysław Stępnia, dr Andrzej Biernat i dr Jacek Krochmal) i Ukrainy wygłosili referaty poruszające najważniejsze problemy archiwistyki współczesnej oraz przedstawiające przemiany zachodzące w archiwach

początku XXI w. Materiały z konferencji zostaną ogłoszone drukiem przez Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy.

J. Krochmal (ZNA NDAP)

3. „RECONSTITUTION OF THE MEMORY OF POLAND” — WYSTAWA W STRASBURGU 10 XI–1 XII 2004 R.

W dniu 10 XI 2004 r., w budynku Rady Europy w Strasburgu, odbyło się uroczyste otwarcie wystawy archiwalnej ilustrującej wyniki realizacji programu „Reconstitution of the Memory of Poland”. W uroczystości otwarcia wzięli udział Włodzimierz Cimoszewicz, Minister Spraw Zagranicznych RP, oraz doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. Wystawę zrealizowano przy współudziale Departamentu Promocji MSZ jako jedną z szeregu imprez towarzyszących przejściu przez Polskę prezydencji w Radzie Europy.

W dniu otwarcia wystawę zwiedzili uczestnicy uroczystej sesji Rady Europy, podczas której Polska przejęła funkcję przewodniczenia tej organizacji. Ekspozycja była otwarta dla zwiedzających do pierwszych dni grudnia 2004 r.

Głównym zadaniem wystawy była prezentacja założeń programu pod względem wskazania możliwości docierania do źródeł do dziejów konkretnego narodu poprzez wykorzystanie współpracy międzynarodowej oraz podkreślenie w tym roli nowoczesnych technik jako skutecznych form służących udostępnianiu dziedzictwa archiwalnego. Ponadto scenariusz zakładał prezentację kopii dokumentów archiwalnych, interesujących wizualnie, a zarazem historycznie, pochodzących z zasobów archiwalnych państw-uczestników programu.

Wystawę tworzyły 2 moduły. Pierwszy o charakterze wprowadzającym obejmował 6 tablic wyjaśniających przyczyny, metodologię, założenia i etapy realizacji programu. Tablice ukazywały kolejno: zmiany granic Polski w okresie 1772–1945, straty poniesione przez polskie archiwa podczas II wojny światowej, fazy realizacji projektu, schemat funkcjonalny bazy danych programu oraz instytucje partnerów zagranicznych uczestniczących w nim. Drugi moduł był formą prezentacji dokumentów z poszczególnych krajów, a mianowicie: z Austrii, Francji, Niemiec, Rosji, Ukrainy i Włoch. Były to skany wykonane z oryginalnych dokumentów wybranych przez poszczególne archiwa zagraniczne. Wśród nich znajdowały się m.in.: akta personalne Karola Wojtyły (ojca papieża Jana Pawła II), który w 1912 r., jako podoficer rachunkowy armii austriackiej starał się o przydział do służby cywilnej, (Kriegsarchiv, Wiedeń); materiały Instytutu Europy Wschodniej z Wrocławia zawierające zdjęcia z okresu niemieckiej okupacji dokumentujące polskie budynki o wartości historycznej, ich wnętrza oraz dzieła sztuki (Bundesarchiv, Berlin); nuty jednego z polonezów Michała Kleofasa Ogińskiego (RGADA, Moskwa); czy zbiór mów sejmowych polskich posłów

i senatorów z lat 1672–1714 (CDIAU, Kijów). Wystawie towarzyszył katalog pt. *Reconstitution of the Memory of Poland*.

A. Barszcz (ZNA NDAP)

4. POLSKO-CZESKIE ROZMOWY ARCHIWALNE

Na zaproszenie doc. dr hab. Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, przebywał w Polsce w dniach 1–2 XII 2004 r. Vacslav Babička, dyrektor archiwów czeskich. Spotkanie, zorganizowano w Opolu w 10. rocznicę podpisania „Umowy o współpracy między Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej — Zarządem Archiwów” (Saloniki, 15 X 1994 r.). Uczestniczyli w nim, oprócz szefów archiwów państwowych obu krajów, także: dr hab. Władysław Stępnik, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, mgr Jan Kornek, dyrektor Archiwum Państwowego w Opolu i dr Józef Drozd, dyrektor Archiwum Państwowego we Wrocławiu.

W trakcie rozmów omówiono wyniki dotychczasowej współpracy archiwów Polski i Czech. Podkreślono znaczenie bardzo dobrej współpracy w zakresie wymiany osobowej archiwistów, prowadzonej przez oba kraje, którzy w ramach wyjazdów prowadzą prace nad rozpoznawaniem i rejestracją poloników i bohemików, a także poznają metody pracy archiwów polskich i czeskich. W 2005 r. strona czeska zamierza wysłać swoich pracowników do archiwów w Katowicach, Wrocławiu i Warszawie (AGAD-CLKA). Natomiast strona polska skoncentruje się na rejestracji poloników w ramach programu „Reconstitution of the Memory of Poland”. Prace takie prowadziła w 2004 r. w Centralnym Archiwum Państwowym w Pradze mgr Wioletta Lipińska. Jej pobyt, zrealizowany właśnie w ramach wymiany osobowej, przyniósł zadowalające rezultaty. Pozwolił także na zaplanowanie dalszych działań w 2005 r. W związku z tym poproszono partnera czeskiego o rozważenie możliwości przedłużenia obecności mgr Lipińskiej w Pradze poza limit czasowy wymieniony w umowie, lub zgodę na jej kolejny pobyt, sfinansowany tym razem przez stronę polską, z tym, że mogłaby ona korzystać z bezpłatnych noclegów w pokoju gościnnym archiwum praskiego. W zamian za udostępnienie, na analogicznych zasadach, archiwistom czeskiemu pokoju gościnnego w archiwum polskim.

Równie pozytywną ocenę zyskała wymiana wydawnictw. Omawiając ten punkt współpracy zdecydowano o zwiększeniu liczby egzemplarzy wymienianych czasopism oraz podjęciu wspólnych działań przy edycjach źródeł do stosunków polsko-czeskich. Dyrektor archiwum opolskiego przy tej okazji przedstawił powstający właśnie katalog dokumentów wytworzonych do końca XV w., przechowywanych w Opawie i Opolu, a strona polska wyraziła zainteresowanie opublikowaniem przewodnika po polonikach znajdujących się w

zbiorach archiwów praskich. Ponadto określono wstępne zasady wymiany mikrofilmów między stronami.

W ramach dyskusji o roli informatyzacji w pracach archiwów polskich dyrektor Babička miał możliwość zapoznania się z systemem informacji, tworzonym przez polskie archiwa państwowe oraz najważniejszymi bazami danych, w tym bazę „Sezam”.

Wiele miejsca poświęcono również roli konferencji „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata” we wzajemnych kontaktach. Przedstawiciele strony polskiej podziękowali dyrektorowi Babičce za jego osobisty udział w X. jubileuszowej konferencji z tego cyklu. Wystąpili też z propozycją, by w kolejnej konferencji, zaplanowanej na maj 2005 r. w Toruniu, wziął udział przedstawiciel archiwów czeskich, specjalizujący się w dokumentacji audiowizualnej.

Uczestnicy spotkania z dużą uwagą omówili zagadnienia współpracy międzynarodowej, zwłaszcza w ramach Unii Europejskiej. Zgodzili się, że ich szczególne zainteresowanie wywoływać będą działania, mające na celu wyrównywanie szans rozwoju archiwów w krajach byłego bloku wschodniego. Wymienili poglądy na ten temat oraz przeanalizowali priorytety zawarte w projekcie nowego raportu na temat archiwów w Unii Europejskiej. Postanowili współpracować ze sobą, kontynuując m. in. podjęte wcześniej działania, dotyczące zwalczania skutków klęsk żywiołowych (priorytet nr 1). Wyrazili również zainteresowanie współpracą przy realizacji priorytetów nr 2 (źródła i archiwa elektroniczne) i 5 (ochrona przed kradzieżą archiwaliów), wymienionych w projekcie raportu. Strona polska przekazała partnerowi czeskiemu projekt międzynarodowej ankiety, dotyczącej archiwów mniejszości narodowych w Europie, który ma być realizowany w ramach Oddziału Europejskiego MRA. Dyrektor Babička zaproponował uzupełnienie punktu 4 ankiety, o pytanie: „Co wiesz o instytucjach stworzonych przez przedstawicieli Twojego narodu poza granicami Twojego państwa”. Uzgodniono, że strona czeska po wnikliwym zapoznaniu się z projektem ankiety nadeśle dalsze uwagi, a ponadto powołany zostanie wspólny zespół, który zajmie się przeprowadzeniem tej ankiety i opracowaniem jej wyników.

Dużo miejsca w prowadzonych rozmowach zajęła wymiana doświadczeń na temat metod działania, zastosowanych podczas akcji ratowania zbiorów, które ucierpiały w obu krajach na skutek powodzi. Zakończył ją wniosek dotyczący pracy liofilizatorów, urządzeń, których wykorzystanie (jak to ma miejsce obecnie w Centralnym Archiwum Państwowym w Pradze, gdzie pracuje urządzenie udostępnione przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych) wymaga zamrażania obiektów w blokach o niewielkich rozmiarach. Uzgodniono również termin wizyty polskich konserwatorów, którzy przedstawią swoje doświadczenia z akcji ratowania zbiorów, zalanych przez powódzie w 1997 i 2002 r.

Oddzielnym punktem spotkania stała się problematyka współpracy polskich archiwów z obszaru Śląska z archiwami czeskimi. Ten zakres współdziałania omówiono na

przykładzie inicjatyw podejmowanych przez archiwa katowickie, opolskie i wrocławskie ze strony polskiej oraz archiwa państwowe w Opawie, Litomierzycach i Semity po stronie czeskiej. Stwierdzono z zadowoleniem, że współpraca ta — obejmująca przeprowadzanie kwerend archiwalnych, organizowanie wspólnych konferencji i wystaw oraz publikowanie opracowań dotyczących praktyki archiwalnej partnera — dobrze służy rozwojowi wzajemnych stosunków. Dr Józef Drozd, dyrektor AP we Wrocławiu, zaproponował wymianę — w postaci oryginałów materiałów archiwalnych względnie ich mikrofilmów — zespołów, których akta wytworzone zostały na obecnym terytorium Polski i Czech. Strona polska jest zainteresowana zespołem „Akta majątku Ząbkowice Śląskie-Ziębice” (667 j.a. z lat 1570–1939), który przechowywany jest w zasobie Archiwum Państwowego w Opawie, i w zamian proponuje akta dawnego „Księstwa Kaniowskiego” (98 j.a. z lat 1506–1868) z zasobu archiwum wrocławskiego. Ustalono, że w tej sprawie wystąpi oficjalnie Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

W. Stępnia (NDAP)

5. WIZYTA W POLSCE SARAH TYACKE — CHIEF EXECUTIVE AND KEEPER OF PUBLIC RECORDS IN THE NATIONAL ARCHIVES

Na zaproszenie doc. dr hab. Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, przebywała w Polsce w styczniu Sarah Tyacke, Chief Executive and Keeper of Public Records in the National Archives. W ramach tej wizyty zorganizowano spotkanie poświęcone m.in. zastosowaniu tzw. „nowych technologii” w archiwach. W trakcie rozmów poruszono 4 tematy.

Pierwszym z nich stał się „Records Management”, czyli zagadnienia dotyczące roli i udziału archiwów w nowoczesnej administracji publicznej, czyli w e-gov. W tym zakresie archiwa winny wykazać swoją stałą użyteczność, inaczej mogą stać się „The Museum of Papers” — a co więcej dysponują wiedzą i sposobami na rozwiązanie najistotniejszych problemów związanych z zarządzaniem (i przechowywaniem) całej masy redundantnej dokumentacji, wytwarzanej w coraz większym stopniu tylko w postaci elektronicznej. Istotnymi dokumentami są tu: norma *ISO 15489 Information and Documentation — Records Management*, oparte na niej angielskie zalecenia *e-Government Policy Framework for Electronic Records Management* oraz *MoReq*. W realiach polskich *MoReq* wydaje się być najbardziej odpowiednim. Zasadniczym elementem strategii wypracowanej przez archiwa brytyjskie, poza wspomnianymi dokumentami, jest stała współpraca z instytucjami rządowymi przechowującymi dokumentację bieżącą poprzez sympozja, szkolenia (zakończone certyfikatami) oraz spotkania adresowane do decydentów możliwie najwyższego stopnia, odpowiedzialnych za te sprawy. W tym celu powołano instytucję konsultacyjną *Electronic Records Management Group*, złożoną z przedstawicieli służby cywilnej różnych ministerstw.

„Preservation of Electronic Records (Documents) in the Long Term”, czyli przechowywanie dokumentów elektronicznych w długim okresie czasu to zupełnie inny problem — choć w końcowym etapie procesu records management winien zostać dostrzeżony może dla około 5% wytworzonej

dokumentacji, a może nawet dla całości. Pani Sarah Tyacke wyraziła pogląd, iż jak dotąd nikt nie wie jak to zrobić, a jedyne doświadczenia w tym zakresie posiadają kraje skandynawskie i niewątpliwie Brytyjczycy. Najnowszym projektem w tej dziedzinie jest program „Niezuważalnego transferu” („Seamless Flow”). A Jednym z ważnych elementów tego programu jest stworzona w Digital Preservation Department internetowa baza danych „PRONOM”, zawierająca informacje o formatach plików, którymi można się posługiwać przy przechowywaniu oraz o wymaganiach soft- i hardware’owych. Jest to ważne narzędzie pracy, gdyż brytyjscy archiwiści oceniają, iż nie uda się, przynajmniej na razie, określić (narzucić) tylko pewnych formatów obowiązujących w administracji. Dlatego TNA przejmuje dane w pierwotnym formacie. Podpis elektroniczny nie jest rozważany jako jakakolwiek forma uwierzytelnienia dokumentów w długim czasie. Tu rozmówczyni odwołała się do coraz powszechniej akceptowanej teorii (E. Ketelaar), iż za autentyczność odpowiada system, w którym registratura funkcjonuje, a tak naprawdę to gwarantem autentyczności są ludzie tworzący i nadzorujący ten system (archiwiści lub ITwiści).

Temat 3. — „Archival European Gateways”, czyli sprawa portalu internetowego to w gruncie rzeczy dwa zagadnienia: jego zawartość (content) oraz narzędzia służące do jej przeszukiwania. Doskonałym przykładem takiego wielkiego portalu jest amerykańska strona RLG (umieszczono tam m.in. archiwum E. Honeckera z Bundesarchiv, proponowano także umieszczenie „Metryki Koronnej”, co zostanie zrealizowane w 2005 r.). Na to, aby móc budować taki system przeszukiwaczy trzeba mieć zestandaryzowaną jego zawartość (choć są to różne bazy danych). Stąd tak wielki nacisk kładzie się obecnie na EAD, gdyż jest to standaryzacja struktury zawierająca elementy jej opisu (metadane). Wymaga to dużej pracy w postaci oznaczenia informacji (tags), dotyczy to zarówno inwentarzy powstających w formie elektronicznej jak i retrokonwersji. Problem searching tools ma charakter czysto informatyczny.

„Digitization”, ostatni z poruszanych tematów, dotyczy przenoszenia na postać cyfrową. Zdaniem Pani Sarah Tyacke należy to robić, choć niewątpliwie jest to tylko access, a nie praeservation, przynajmniej na razie. Skany powinny być opisane i dostępne w Internecie bezpłatnie, co najwyżej przy projektach specyficznych można pomyśleć o opłatach za korzystanie. Skanowanie głównie dotyczyć powinno zbiorów historycznych — jak np. średniowieczne i nowożytne testamenty.

Reasumując, warto podkreślić, iż zagadnienia 1. (i 2.) związane z e-gov., mają raczej niewiele wspólnego z kulturą. Dominuje tu administracja (bezpieczeństwo danych, dostęp autoryzowany, ochrona danych osobowych, dostęp do informacji) natomiast zagadnienia 3. i 4. są związane z udostępnianiem informacji (oraz zagadnienie 2. z jej przechowywaniem w długim czasie) — gdzie problemy archiwalne są na pozycji zbliżonej do bibliotecznych. Na zakończenie rozmów strony uzgodniły, że w celu zapoznania się z brytyjskim systemem zarządzania dokumentacją elektroniczną (e-gov.) do Londynu wyjedzie grupa polskich archiwistów na okres jednego tygodnia.

H. Wajs (AGAD)

6. KONFERENCJE, SEMINARIA I SPOTKANIA

- 18–21 X 2004 r. — w Hadze zorganizowano spotkanie dyrektorów archiwów narodowych państw Unii, w którym polskie archiwa państwowe reprezentowała doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. Podstawą dyskusji dyrektorów archiwów stały się kwestie związane z praktycznym wymiarem przyjęcia przez Komisję Europejską „Raportu o archiwach Unii”. Sam dokument nie oznacza bowiem automatycznego wdrożenia wymienionych w nim priorytetów, takich jak: stworzenie systemu ochrony i ratowania zbiorów na wypadek katastrof, wzmocnienie współpracy nad problemami związanymi z powstawaniem dokumentów elektronicznych, stworzenie europejskiego portalu archiwalnego, zapobieganie kradzieżom. To właśnie kwestie związane z zapobieganiem kradzieżom dokumentów stały się odrębnym tematem dyskusji. Uczestnicy z Francji przedstawili wyniki ankiety przeprowadzonej w Europie. W jej świetle okazało się, że ani archiwa, ani inne służby nie radzą sobie z szerokim zjawiskiem nielegalnego, międzynarodowego obrotu tymi dobrami.
- 18–21 X 2004 r. — dr Hubert Wajs, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych, oraz mgr Stanisław Flis, AP w Gdańsku, wzięli udział w spotkaniu zorganizowanym w Hadze na temat „DLM EEIG”. Jego uczestnicy skupili się m.in. na zagadnieniach dotyczących prac nad nową wersją „MoReq’u”, regulującego zasady postępowania z dokumentacją elektroniczną, wytwarzaną przez administrację publiczną w państwach Unii. W związku z nimi planuje się przeprowadzenie systemu szkoleń pozwalających na zrozumienie zasad funkcjonowania „MoReq’u”. Jedno z nich zaplanowano w Polsce.
- 10–13 XI 2004 r. — mgr Paweł Pietrzyk, AP w Łodzi, wzięł udział w seminarium zorganizowanym przez Europejski Oddział Międzynarodowej Rady Archiwów, Komitet ds. Szkoleń Zawodowych Międzynarodowej Rady Archiwów (CPT/ICA) i Archiwa Narodowe Finlandii. Odbywało się ono w Helsinkach pod hasłem: „Seminarium nt. nauczania zarządzania dokumentacją i dalszego kształcenia — warsztaty dla nauczycieli”. Jego głównym celem było ustalenie założeń sprawozdania dla Międzynarodowej Rady Archiwów, dzięki któremu możliwe stanie się utworzenie grupy roboczej, która przystąpi do opracowania programu szkoleń międzynarodowych w zakresie zarządzania dokumentacją.
- 11–12 XI 2004 r. — mgr Anna Michaś (kierownik pracowni konserwacji w AP w Krakowie), uczestniczyła w szkoleniu na temat zabezpieczania materiałów audiowizualnych w Europie, zorganizowanym w Amsterdamie, w ramach programu TAPE.

- 22–25 XI 2004 r. — dr Ewa Rosowska, p.o. Naczelnika Wydziału Integracji Europejskiej NDAP, uczestniczyła w rozmowach na temat programu Komisji Europejskiej eRMIONE, odbywających się w Brukseli. Celem tego programu jest udostępnienie on-line elektronicznych źródeł wspomagających kształcenie przez Internet.
- 1–4 XII 2004 r. — mgr Paweł Pietrzyk, AP w Łodzi, reprezentował polskie archiwa państwowe podczas międzynarodowej konferencji na temat „Stan obecny i perspektywy rozwoju dokumentoznawstwa”, która odbyła się w Kijowie. Organizatorem konferencji był Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy oraz Ukraiński Naukowy Instytut Archiwistyki i Dokumentoznawstwa.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

7. BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA ARCHIWALNA

- 27 IX–8 X 2004 r. — w ramach wymiany bezdewizowej archiwistów przebywał w Wiedniu dr hab. Jerzy Gaul (AGAD), który przeprowadził badania porównawcze nad kancelarią komend etapowych i oddziałów kwatermistrzowskich armii austro-węgierskiej w Kriegsarchiv i w Parlamentsarchiv.
- 3–22 X 2004 r. — mgr Wioletta Lipieńska, COIA, przebywała w Pradze, gdzie przeprowadziła kwerendę w Państwowym Archiwum Głównym w związku z programem Rady Europy „Reconstitution of the Memory of Poland”.
- 7–19 XI 2004 r. — dr Paweł Gut, AP w Szczecinie, przebywał w Berlinie, prowadząc badania w Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz nad procesami archiwotwórczymi na Pomorzu Zachodnim przed 1945 r.
- 7–19 XI 2004 r. — mgr Sławomir Filipowicz, AP w Suwałkach, przebywał w Wilnie, gdzie w Litewskim Państwowym Archiwum Historycznym, w ramach wymiany, prowadził poszukiwania zespołów wytworzonych poza Suwalszczyzną, a zawierających istotne źródła do dziejów tego obszaru w okresie XV–XX w. Ponadto przeprowadził poszukiwania materiałów archiwalnych do planowanej na rok 2005 wystawy polsko-litewskiej, której nadano tytuł roboczy „Wspólne dziedzictwo archiwalne. Suwalszczyzna w archiwaliach Polski i Litwy”.
- 15–17 XI 2004 r. — mgr Danuta Skorwider i mgr Anna Belka, pracownice AP m.st. Warszawy, wzięły udział w otwarciu nowej siedziby Archiwum Miejskiego w Budapeszcie oraz dyskusji dotyczącej działalności archiwów miejskich u progu nowego milenium.
- 20 XI–18 XII 2004 r. — mgr Małgorzata Osiecka, AGAD, prowadziła, w ramach programu Rady Europy „Reconstitution of the Memory of Poland”, rejestrację poloników w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym St. Petersburga, rozpoczynając tym samym kolejny etap realizacji programu w Rosji.

- 26–27 XI 2004 r. — doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, i dr Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny NDAP, uczestniczyli w obchodach 85-lecia archiwów państwowych Łotwy.
- 5–15 XII 2004 r. — w Teheranie przebywał mgr Piotr Niedziela, ADM, który dokonał analizy i oceny kolekcji negatywów przedstawiających Polaków w Iranie w latach 1942–1945, należących do Parisy Damandan.
- XII 2004 r. — mgr Joanna Chodecka, AP w Koszalinie, w ramach współpracy między NDAP i Krajową Dyrekcją Archiwów Badonii-Wirtembergii (LAD Baden-Württemberg) oraz Fundacją Roberta Bosch'a, uczestniczyła w całorocznym 38. kursie naukowym dla urzędników niemieckiej wyższej służby archiwalnej (38. Wissenschaftlicher Kurs für den höheren Archivdienst), organizowanym przez Szkołę Archiwalną (Archivschule) w Marburgu. Joanna Chodecka, w ramach tych zajęć, przedstawiła referaty na następujące tematy: „Organizacja i ustrój administracyjny Państwa Krzyżackiego” („Organisation und Verwaltungswesen des Deutschen Ordens”); „Archiwalna zasada pertynencji” („Pertinenzprinzip”); „Formy i funkcje ksiąg gruntowych” („Form und Funktion der Grundbücher”); „Genealogia Piastów” („Genealogie der Piasten”); „Organizacja i ustrój archiwalny w Polsce” („Archivwesen in Polen”);

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP, W. Chlistowski (AP w Koszalinie)

8. UMOWY MIĘDZYNARODOWE

- 16 XI 2004 r. — dr Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny NDAP, i Stanley Diamond, Dyrektor Zarządzający JRI-Poland, podpisali Aneks nr 1 do Porozumienia z dnia 9 lipca 1997 r. w sprawie opracowania bazy danych indeksów osobowych do ksiąg stanu cywilnego wyznania mojżeszowego, przechowywanych w polskich archiwach państwowych. Aneks wszedł w życie w dniu jego podpisania.
- Na powrót do Instytutu J. Piłsudskiego w Nowym Jorku oczekuje partia dokumentacji (174 j.a) „Powstań Śląskich”. W ramach umowy zawartej 13 IX 2004 r. materiały te poddano konserwacji w Bibliotece Śląskiej w Katowicach, gdzie również wykonano 4 kopie pozytywowe mikrofilmu z uprzednio naświetlonego w ADM mikrofilmu negatywowego. Instytut J. Piłsudskiego w Nowym Jorku przygotowuje kolejne akta przeznaczone do konserwacji i mikrofilmowania w Polsce.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

II. Z KRAJU

1. „MIASTA SŁOWENII NA PRZESTRZENI STULECI”

W dniu 12 X 2004 r. w Archiwum Państwowym m. st. Warszawy miało miejsce otwarcie wystawy przygotowanej przez archiwistów słoweńskich, mgr. Vladimira Kološa i Andreja Nared, poświęconej dziejom miast słoweńskich. W uroczystości otwarcia ekspozycji wzięli udział doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, jej autorzy oraz licznie przybyli goście.

Autorzy wystawy starali się przybliżyć przeszłość Słowenii poprzez dzieje jej miast: Brežice, Celje, Črnomelj, Idrija, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Lublana, Maribor, Novo Mesto, Postojna, Ptuj, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica i Škofja Loka. Dzieje każdego z nich przedstawiały dokumenty oraz fotografie, wybrane ze zbiorów archiwalnych i muzealnych Słowenii, tworzące 243 obrazy z historii Słowenii. Najstarszy dokument prezentowany na wystawie pochodził z 1225 r. Jest to dokument wystawiony przez władze miasta Koper w 1225 r., dotyczący sporu pomiędzy miejscową gminą a klasztorem żeńskim pod wezwaniem Matki Boskiej Akwilejskiej. Najmłodsze, najczęściej fotografie, pochodziły z lat 90. XX w. Wartość historyczną prezentowanych obiektów podkreślał katalog wystawy wydany przez Archiwum Słowenii. Ekspozycja ciesząca się dużym zainteresowaniem zwiedzających była otwarta w sali wystawowej Archiwum Państwowego m. st. Warszawy do 26 X 2004 r.

Wydział Wydawnictw NDAP

2. „LOSY POLAKÓW W UZBEKISTANIE”

Losy Polaków w Uzbekistanie to tytuł wystawy przygotowanej w Archiwum Głównym Akt Dawnych z okazji przekazania Polsce przez władze Uzbekistanu kolekcji kserokopii akt śledczych 503 spraw prowadzonych przez uzbeckie NKWD przeciwko Polakom w latach 1919–1952. Wystawę uroczyście otworzyła w dniu 13 X 2004 r. doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. W dalszej części spotkania prof. dr hab. Stanisław Ciesielski przedstawił zebranym losy Polaków przebywających w Uzbekistanie w okresie II wojny światowej, a dr Ewa Rosowska, autorka wystawy, scharakteryzowała otrzymaną z Uzbekistanu dokumentację pod kątem jej zawartości merytorycznej. Następnie zaproszeni goście mogli zapoznać się z wybranymi fotografiami i dokumentami tworzącymi ekspozycję.

Prezentowane dokumenty pokazywały mechanizmy prześladowań politycznych skierowanych przeciwko ludności polskiej, mieszkającej w ZSRR w okresie międzywojennym, obywatelom polskim z terenów włączonych do ZSRR po 17 IX 1939 r., którzy znaleźli się w Uzbekistanie zdążając do Armii Polskiej. Były prowadzone zasadniczo w języku rosyjskim. Tylko w niewielkiej stosunkowo liczbie spraw pojawiał się język uzbecki —

przy sprawach Polaków deportowanych z województw wschodnich II Rzeczypospolitej i sądzonych przez miejscowe sądy jako obywatele ZSRR.

Wśród eksponowanych archiwaliów znajdowały się m.in. dokumenty osobiste represjonowanych osób, zarekwirowane im podczas aresztowania, jak dowody tożsamości, książeczki pracy, różnego rodzaju legitymacje i zdjęcia rodzinne, ale również dokumentacja rewizji wyroków z lat 50. i 60. Ta ostatnia pokazywała zarówno metody fabrykowania fałszywych oskarżeń o szpiegostwo czy działalność kontrrewolucyjną, jak i sposoby prowadzenia śledztw.

Wydział Wydawnictw NDAP

3. KONFERENCJA ARCHIWISTÓW INSTYTUCJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W dniach 11–14 XI 2004 r. w Ośrodku Doskonalenia Kadr Służby Więziennej w miejscowości Kule koło Częstochowy odbyła się konferencja szkoleniowa dwu sekcji branżowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich: Sekcji Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości oraz Sekcji Archiwistów Instytucji Naukowych i Kulturalnych. Konferencja obradowała pod hasłem „Współczesne wyzwania dla archiwów instytucji wymiaru sprawiedliwości i instytucji naukowych”. W trakcie obrad dominowały tematy: „Informatyzacja i komputeryzacja w resorcie sprawiedliwości” oraz „Problem powierzenia zasobu w instytucjach naukowych”.

Konferencję otworzył prof. dr hab. Jarosław Poraziński, Prezes ZG SAP, a następnie przekazał dr Hannie Krajewskiej, przewodniczącej Sekcji Archiwistów Instytucji Naukowych i Kulturalnych, prowadzenie pierwszej części obrad.

W trakcie obrad plenarnych referaty wygłosili przedstawiciele Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych: dr Andrzej Biernat („Problemy prawodawstwa archiwalnego w Polsce”), mgr Teresa Kantor („Warunki przechowywania w archiwach zakładowych wobec zaleceń NDAP i pojawienia się nowych nośników informacji”) oraz mgr Anna Czajka („Przechowywanie elektronicznych nośników informacji i związane z tym problemy”).

Po przerwie sędzia Wojciech Janicki przedstawił referat na temat „Miejsce i zadania archiwum w strukturze organizacyjnej jednostek resortu sprawiedliwości”. Następnie głos zabrał Dariusz Szpryngiel z firmy JDS Consulting, który omówił problematykę związaną z prowadzeniem kancelarii tajnej, archiwizacją i przechowywaniem dokumentacji niejawnej. Po zakończeniu tej części obrad odbyły się pokazy programów komputerowych do obsługi archiwum. Swoje oprogramowania przedstawiły firmy Exell i Tabulus.

W kolejnym dniu obrad, którym przewodniczyła Ewa Seweryn-Duda, przewodnicząca Sekcji Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości, referaty wygłosiły dr

Wanda Maria Mróz („Etyka zawodu archiwisty”) oraz dr Hanna Krajewska („Stowarzyszenia archiwalne w Europie”). W dalszej części spotkania jego uczestnicy pracowali w sekcjach.

Archiwiści z resortu sprawiedliwości po wysłuchaniu wprowadzenia, przygotowanego przez dr. Bolesława Fenglera z Sądu Okręgowego w Szczecinie, na temat przepisów dotyczących rzeczowego wykazu akt, rozpoczęli dyskusję nawiązującą do przedstawionego problemu — ujednoczenia rzeczowego wykazu akt dla całego resortu. Dr Waldemar Wysoki z Archiwum Akt Nowych przekazał słuchaczom informację na temat prac nad opracowaniem wykazu dokumentacji tworzonej w resorcie sprawiedliwości i zgłosił sugestię, aby Sekcja wystąpiła do Ministerstwa Sprawiedliwości o umożliwienie jej konsultowania takich projektów.

Oddzielnie obradowała grupa archiwistów z sądów administracyjnych, przygotowując wnioski na temat instrukcji dotyczącej biurowości i archiwum w sądach administracyjnych.

W ramach kolejnego tematu poruszono problem trudności organizacyjnych archiwistów zakładowych w resorcie sprawiedliwości. Teresa Zaręba z Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabryczna przypomniała najważniejsze z poruszonych w czasie obrad Konferencji Organizacyjnej we Wrocławiu (tzn. przyporządkowanie archiwów oddziałom administracyjnym, gospodarczym lub kadrom, co utrudnia współpracę ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi; niewłaściwe wyposażenie archiwów; utrudnianie pracownikom archiwów podnoszenie kwalifikacji; niedocenywanie roli archiwisty w pracy instytucji, co odzwierciedla się w zakwalifikowaniu zawodu do grupy nieurzędniczej oraz niespójność przepisów w zakresie archiwizacji). W trakcie dyskusji wymieniono doświadczenia dotyczące współpracy z komórkami organizacyjnymi własnych jednostek i stosowania przepisów, a także opinii na temat zawodu archiwisty w ocenie innych pracowników resortu.

W ramach kolejnego cyklu tematycznego mgr Henryk Krystek z Archiwum Państwowego w Poznaniu przedstawił referat na temat „ISO 2001 i rola archiwisty w standaryzacji obiegu dokumentacji”. Następne wystąpienia dotyczyły wykorzystania stron internetowych, jako źródła informacji archiwalnej oraz przeglądu stron internetowych instytucji naukowych. Przygotowali je Dariusz Kwiatkowski z Polskiej Akademii Nauk oraz Adam Cieślak z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tę część konferencji zakończył pokaz oprogramowania usprawniającego pracę archiwum firmy KOM-PRO.

Duże zainteresowanie zebranych wzbudziła informacja przedstawiona przez gościa spotkania, ks. prof. Jana Związka, na temat nowopowstałego Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych.

Obrady konferencji zamknęła dyskusja poświęcona wymianie informacji na temat działalności obu sekcji, w trakcie której poinformowano zebranych również o działalności Sekcji Archiwów Zakładowych (Eugenia Suchmiel) oraz utworzeniu nowej — w ramach SAP

— Sekcji Archiwów Samorządowych. Obrady podsumowały Hanna Krajewska i Ewa Seweryn-Duda.

E. Seweryn-Duda
(przewodnicząca Sekcji Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości SAP
Archiwum Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu)

4. „AMERYKAŃSKA PRZYJAŹŃ. HERBERT HOOVER A POLSKA”

W dniu 13 XI 2004 r. w Bibliotece Stanisławowskiej Zamku Królewskiego w Warszawie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy „Amerykańska przyjaźń. Herbert Hoover a Polska”. Ekspozycja przygotowana została przez Instytut Hoovera, przy współpracy z Zamkiem Królewskim i Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych. Zorganizowana z okazji 130. urodzin i 40. rocznicy śmierci H. Hoovera, przedstawiała działalność humanitarną tego polityka oraz wsparcie, jakiego USA udzielały Polsce w okresie obu wojen światowych, a także po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. i w czasie odbudowy kraju ze zniszczeń po II wojnie. Na prezentację złożyły się kopie nieznanymi szerszej publiczności materiałów archiwalnych pochodzących ze zbiorów m.in.: Hoover Institution Archives, Herbert Hoover Presidential Library, Iowa Historical Society oraz polskich archiwów państwowych.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

5. PROMOCJA WYDAWNICTWA ŹRÓDŁOWEGO

W dniu 14 stycznia (piątek) o godz. 11.00 w Pałacu Raczyńskich (siedziba Archiwum Głównego Akt Dawnych) w Warszawie przy ulicy Długiej 7 odbyła się promocja książki: pt. *Raporty Roczne Ambasady Brytyjskiej w Warszawie 1945–1970*, w opracowaniu Mieczysława Nurka, wydanej przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych.

Wymieniona publikacja zawiera raporty roczne Ambasady Brytyjskiej w Warszawie pochodzące z lat 1945–1970 (planowany jest tom drugi, obejmujący raporty wcześniejsze, z okresu 1918/1919–1939). W latach wojny raporty nie powstawały, nie sporządzali ich, bowiem, zgodnie z przyjętą na czas wojny instrukcją Foreign Office, kolejni ambasadorem brytyjscy przy polskim rządzie emigracyjnym.

Publikacja ta powstała w ramach szerszych działań Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, które obejmują rejestrację i kopiowanie dokumentów (m.in. w Instytucie Hoovera i Instytucie im. J. Piłsudskiego w Nowym Jorku), a także przygotowywanie wydawnictw źródłowych i realizację programów międzynarodowych, służących zgodnemu z prawdą historyczną odczytywaniu losów narodu i państwa polskiego.

Raporty brytyjskich ambasadatorów istotnie uzupełniają wiedzę pochodzącą ze źródeł bezpośrednich, odzwierciedlających politykę władz PRL, postawy ludności, działalność środowisk opozycyjnych. Stanowią też dowód, jak działalność owa postrzegana była przez

obserwatorów zewnętrznych, i pozwalają wnioskować o miejscu Polski w polityce światowej, w tym — polityce Wielkiej Brytanii. Istotny jest też sposób zdobywania informacji przez dyplomację brytyjską, opisany w kronice wydarzeń, która uzupełniała raporty; dzięki niej można, bowiem zdać sobie sprawę z trudności, które musiały pokonywać osoby chcące dysponować pełniejszym oglądem sytuacji.

Publikacja stała się możliwa dzięki ścisłej współpracy z Public Relation Office (dziś National Archives).

Prof. dr hab. Mieczysław Nurek z Uniwersytetu Gdańskiego, podjął się zredagowania książki, opracował naukowo surowy materiał, a także przygotował noty biograficzne osób zajmujących się polskimi sprawami w Foreign Office i spisy pełnej obsady placówek dyplomatycznych: brytyjskiej w Warszawie i polskiej w Londynie.

Promocję wydawnictwa poprzedziły wystąpienia doc. dr hab. Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, i Sarah Tyacke, Chief Executive and Keeper of Public Records, a także prof. dr hab. Mieczysława Nurka, autora opracowania. Wydawnictwo źródłowe zaprezentował prof. dr hab. Dariusz Stola (Instytut Studiów Politycznych PAN).

J. Młodzińska (Wydział Wydawnictw NDAP)

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. KONFERENCJE, SESJE, ZEBRANIA NAUKOWE

AP W KATOWICACH

- 9 XI 2004 r. — dr Zdzisław Jedynak, AP w Katowicach, uczestniczył w obradach sesji naukowej, zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Historyczne w Katowicach, podczas której przedstawił zebranym referat pt. „Początki miasta górniczego Tarnowskie Góry w świetle dokumentów archiwalnych”.
- 18 XI 2004 r. — w trakcie obrad sesji naukowej, zorganizowanej w Muzeum Górnoszląskim w Bytomiu z okazji 750-lecia lokacji miasta, dr Zdzisław Jedynak, AP w Katowicach, przedstawił referat pt. „Zamek książęcy w Bytomiu w XIV i XV wieku”.

AP W KIELCACH

- 8 XII 2004 r. — uczestnicy zebrania naukowego wysłuchali referatu mgr. Łukasza Gulдона pt. „Urzędy administracji ogólnej w II połowie XIX i w pocz. XX w. — Dzieje ustrojowe, kancelarie, zawartość zespołów, wykorzystanie do celów naukowych”.

AP W KOSZALINIE

- 15 X 2004 r. — mgr Waldemar Chlistowski wziął udział w konferencji naukowej pt. „Dziedzictwo Poczty Pomorza Środkowego”, zorganizowanej w Koszalinie przez Rejonowy Urząd Poczty w Koszalinie i Koszaliński Okręg Polskiego Związku Filatelistów w Koszalinie. Zabierając głos w dyskusji poinformował o aktach w zasobie archiwum koszalińskiego, przydatnych do badania dziejów poczty i poszukiwań filatelistycznych.
- 17 XII 2004 r. — w trakcie zebrania naukowego mgr Katarzyna Królczyk przedstawiła referat pt. „Postępowanie z dokumentacją niearchiwalną w przypadku postawienia w stan upadłości lub likwidacji”.
- 29 XII 2004 r. — mgr Monika Głuszak (oddział archiwum w Szczecinku) przedstawiła uczestnikom zebrania naukowego referat pt. „Ocena stanu zachowania zasobu archiwalnego w Archiwum Państwowym w Koszalinie i jego oddziałach zamiejscowych”.

AP W LUBLINIE

- 2 X 2004 r. — oddział archiwum lubelskiego w Radzynie Podlaskim zorganizował sesję naukową zatytułowaną „170 lat Korwin Szlubowskich w Radzynie Podlaskim”, poświęconą ostatnim właścicielom dóbr ziemskich Radzyń. Jednym z referentów była mgr Joanna Kowalik (z miejscowego oddziału archiwum), która wygłosiła referat pt. „Dobra ziemskie Radzyń w rękach Korwin Szlubowskich”. Wśród uczestników uroczystości byli potomkowie rodu oraz spadkobierca ostatniego właściciela dóbr ziemskich w Radzynie — Jeremi Doria Dernałowicz Korwin Szlubowski.
- 14–16 X 2004 r. — mgr Joanna Kowalik z oddziału archiwum w Radzynie Podlaskim wzięła udział w sesji, zorganizowanej przez Muzeum Zamoyskich w Kozłowie, na temat „Muzea-rezydencje w Polsce”, w trakcie której przedstawiła

referat „Rezydencja Potockich w Radzynie — zbiory biblioteczne i archiwalne w świetle zachowanych dokumentów”.

- 21 X, 26 XI 2004 r. — w trakcie 2 zebrań naukowych pracownicy archiwum i zaproszeni goście przedstawili zebranym wystąpienia na temat: „Problemy digitalizacji w archiwach państwowych w Polsce” (mgr Rafał Magryś z AP w Lublinie), „Stan archiwów Kościoła Katolickiego w Polsce” (dr Maria Dębowska z Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych) oraz relacje z XV. Międzynarodowego Kongresu Archiwów w Wiedniu i 17. Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Krakowie.
- 22–23 X 2004 r. — mgr Roman Kusyk, zastępca dyrektora archiwum lubelskiego, wygłosił referat pt. „Dokument elektroniczny w prawie europejskim i polskim” w trakcie obrad konferencji naukowej, zorganizowanej w Poznaniu, na temat „Dokumentacja elektroniczna we współczesnej kancelarii”.
- 18 XI 2004 r. — mgr Anna Jadeszko z oddziału archiwum w Kraśniku uczestniczyła w obradach konferencji zorganizowanej w Radomiu na temat „Notariat i akta notarialne XIX i XX wieku na ziemiach polskich”, w trakcie której przedstawiła referat pt. „Akta notarialne Kazimierza Dolnego z lat 1811–1848 jako źródło do historii dnia codziennego”.

AP W ŁODZI

- 1 X 2004 r. — Andrzej Drakoniewicz, na zebraniu naukowym w archiwum łódzkim, przedstawił referat pt. „Przepisy kancelaryjne w samorządowych jednostkach administracyjnych — teoria i praktyka”, w którym omówił obowiązujące przepisy normujące funkcjonowanie kancelarii w administracji samorządowej oraz ich praktyczne stosowanie na przykładzie samorządowych jednostek administracyjnych pozostających pod nadzorem archiwalnym AP w Łodzi. Podstawę źródłową referatu stanowiły: protokoły kontroli organów samorządu terytorialnego z lat 2001–2003, przeprowadzone przez pracowników archiwum, oraz komputerowa baza danych „NADZÓR”.
- 9 XI 2004 r. — w sesji naukowej na temat „85-lecie województwa łódzkiego. Przeszłość i teraźniejszość”, zorganizowanej przez Uniwersytet Łódzki i Urząd Marszałkowski w Łodzi uczestniczyli pracownicy archiwum (Urszula Zarzycka-Sutter, dyrektor AP w Łodzi, i Paweł Pietrzyk, kustosz) przedstawiając zebranym referat pt. „Zmiany w strukturze archiwalnej na obszarze ziem województwa łódzkiego i stan zachowania zasobów archiwalnych do dziejów administracji”.
- 26 XI 2004 r. — Bernard Sobiczewski przedstawił referat poświęcony źródłom do dziejów getta przechowywanym w AP w Łodzi. W drugiej części zebrania Paweł Pietrzyk zrelacjonował pobyt na XV. Międzynarodowym Kongresie Archiwów w Wiedniu.

AP W POZNANIU

- 4 XI, 2 XII 2004 r. — uczestnicy zebrań naukowych mieli okazję zapoznać się z referatem przygotowanym przez mgr. Henryka Krystka na temat „Efekty działalności zespołu »Informatyka i archiwa« i ich wpływ na opracowanie zasobu” oraz mgr Hanny Staszewskiej-Katolik pt. „Materiały źródłowe do dziejów Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 w archiwach państwowych”.

AP W SIEDLCACH

- 29 XII 2004 r. — w trakcie zebrania naukowego pracowników archiwum mgr Agata Kowalewska omówiła działalność zespołu naukowego powołanego przy NDAP do opracowania wskazówek metodycznych do dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariaty, przechowywanej w archiwach państwowych. Natomiast mgr Grzegorz Welik ocenił wartość źródłową akt carskiej żandarmerii, przechowywanych w AP w Siedlcach i AP w Lublinie, do badań nad dziejami ziemiaństwa.

AP W SUWAŁKACH

- 15 X 2004 r. — w trakcie obrad sesji popularnonaukowej, zorganizowanej z okazji 15-lecia Wigierskiego Parku Narodowego, mgr Tadeusz Radziwonowicz wygłosił referat pt. „O ochronie przyrody w Puszczy Augustowskiej w okresie międzywojennym”, opracowany na podstawie materiałów archiwalnych nadleśnictw, przechowywanych w zasobie archiwum suwalskiego.
- 25–26 XI 2004 r. — na konferencji naukowej w Białymstoku „Kościoły a państwo na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim. Źródła i stan badań” referaty przedstawili pracownicy archiwum: mgr Sławomir Filipowicz („Źródła do dziejów suwalskich Żydów”) oraz mgr Tadeusz Radziwonowicz („Instytucje wyznaniowe i ich placówki na Suwalszczyźnie i Mazurach w latach 1945–1998”).
- 27 XI 2004 r. — podczas sesji naukowej na temat „Oświata na Suwalszczyźnie w XIX i XX wieku”, zorganizowanej przez Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe, mgr Sławomir Filipowicz przedstawił referat pt. „Zespół archiwalny Gimnazjum im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach 1919–1939 — zawartość, przydatność do badań nad dziejami oświaty”.

AP W SZCZECINIE

- 26 XI 2004 r. — archiwum szczecińskie wraz ze Szczecińskim Towarzystwem Naukowym i miejscowym oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej zorganizowały konferencję naukową poświęconą stanowi wojennemu, w trakcie której referaty przygotowali i wygłosili pracownicy archiwum szczecińskiego — prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski (kierownik naukowy sesji) i dr Jan Macholak — oraz dr Tadeusz Krawczak (ZNA NDAP).
- 14, 17 XII 2004 r. — w ostatnim kwartale 2004 r. w AP w Szczecinie odbyły się 2 zebrania naukowe, podczas których wygłosili referaty: mgr Jerzy Grzelak („Polsko-niemiecki układ archiwalny z dnia 22 grudnia 1926 r. i jego wykonanie do 1 września 1939 r.”), mgr Maria Frankel („Mieczysław Haiman — historyk, wybitny działacz polonijny”) oraz prof. Zygmunt Szultka i dr Jan Macholak („Źródła do dziejów ludności rodzimej na Pomorzu Zachodnim”).

AP W TORUNIU

- 13 XI 2004 r. — Fundacja Archiwum, Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowa Służba Polek w Toruniu zorganizowały XIV. sesję popularnonaukową na temat „Władze i społeczeństwo niemieckie na Pomorzu Wschodnim i Kujawach w latach okupacji niemieckiej (1939–1945)”, w trakcie której pracownicy archiwum przedstawili wyniki swoich badań (dr Tomasz Dziki — „Akta niemieckich władz okupacyjnych w zasobie Archiwum Państwowego w Toruniu Oddział we Włocławku”; mgr Sławomir Pułkownik — komunikat „Materiały źródłowe z okupacji niemieckiej w latach 1939–1945 w zasobie Archiwum Państwowego w Toruniu”).
- 19, 22 XI 2004 r. — dr Krzysztof Kopiński na posiedzeniu Instytutu Archeologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego i oddziału wrocławskiego Instytutu Archeologii i Etnologii PAN przedstawił referat pt. „Gospodarcze i społeczne kontakty Torunia z Wrocławiem w późnym średniowieczu”, opracowany na podstawie własnej pracy doktorskiej. Poczym ten sam tekst wygłosił na posiedzeniu Wydziału I — Nauk Historycznych Towarzystwa Naukowego w Toruniu, który to wydział zaaprobował druk książki dr. Kopińskiego pod wyżej wymienionym tytułem, w ramach serii „Roczniki TNT”, oraz powołał recenzentów wydawniczych.
- 10 XII 2004 r. — dr Tomasz Dziki z oddziału włocławskiego archiwum przedstawił referat pt. „Przemysł włocławski w latach 1870–1918. Gospodarcze i społeczne aspekty industrializacji” we Włocławku, opracowany na podstawie materiałów zgromadzonych do własnej pracy doktorskiej.

AP M. ST. WARSZAWY

- W trakcie zebrań naukowych zorganizowanych w AP m.st. Warszawy przedstawiono 2 referaty. Mgr Andrzej Grochowski scharakteryzował „Znaczenie zbiorów kartograficznych przechowywanych w oddziale mławskim archiwum dla badań regionalnych”, a mgr Joanna Dojnik przedstawiła temat „Reforma rolna w świetle wybranych akt ze zbiorów AP m.st. Warszawy”.

2. KOMISJE METODYCZNE

AP W KIELCACH

- 9, 20, 28 XII 2004 r. — Komisja Metodyczna zbierała się na 3 posiedzeniach, na których rozpatrzyła inwentarze do zespołów akt: „Zarządu Wojewódzkiego Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej w Kielcach i podległych Zarządów Miejskich, Miejsko-Gminnych i Gminnych ZSMP”, „Prezydiów Gromadzkich Rad Narodowych z terenu powiatu pińczowskiego” oraz zatwierdziła spisy zdawczo-odbiorcze i kwalifikację do grup A2 i A3 zespołów przejętych w 2004 r.

AP W KOSZALINIE

- 8 XI 2004 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie zatwierdziła dwa inwentarze książkowe zespołów, opracowanych w oddziale słupskim archiwum. Zespoły te to: „Gminna Rada Narodowa w Studzienicach z lat 1973–1990” i „Gminna Rada Narodowa w Potęgowie z lat 1973–1990”.

- 17 XII 2004 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie zatwierdziła dwa inwentarze książkowe zespołów: „Sąd Grodzki w Sławnie z lat 1945–1950” i „Urząd Gminy w Kołczygłowach z lat 1973–1990”, opracowanych w oddziale archiwum w Słupsku, oraz inwentarz książkowy zespołu „Centralny Związek Spółdzielni Spożywców »Społem« w Warszawie Wydział Lustracji w Koszalinie z lat 1957–1989 (opracowany w centrali AP w Koszalinie).

AP W ŁODZI

- 14 X 2004 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej zatwierdzono metody opracowania, inwentarzy oraz wstępów do następujących zespołów: „Powszechny Bank Gospodarczy SA Centrala w Łodzi, 1989–1998”; „Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego w Łodzi, 1945–1951”; „Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego w Łodzi, 1957–1958”; „Centralny Zarząd Przemysłu Garbarskiego w Łodzi, 1952–1957”; „Centralny Zarząd Przemysłu Artykułów Skórzanych w Łodzi, 1952–1957”; „Centralny Zarząd Przemysłu Obuwniczego w Łodzi, 1952–1957”. Podczas posiedzenia omawiano również problemy związane z przekazaniem do archiwów materiałów archiwalnych, w szczególności dokumentacji technicznej, planów, map Biura Rozwoju w Łodzi Urbanistyka i Komunikacja PP w likwidacji.
- 7 XII 2004 r. — odbyło się posiedzenie Komisji Metodycznej poświęcone zatwierdzeniu metod opracowania inwentarzy oraz wstępów do zespołów: „Wojewódzka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Sieradzu, 1973–1983”; „Wojewódzki Związek Spółdzielni Mieszkaniowych w Sieradzu, [1981] 1982–1989”; „Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej Zarząd Wojewódzki w Sieradzu, 1974–1989”; „Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Łódź-Staromiejska, 1953–1959 [1960]”; „Centralny Związek Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego Oddział Wojewódzki w Łodzi, [1958–1966] 1967–1975”; „Niemiecka Lista Narodowościowa w Rejencji Łódzkiej Ekspozytura w Sieradzu, 1939–1945” oraz 15 prezydiów gromadzkich rad narodowych. Zatwierdzono także kolejną partię zinwentaryzowanych zespołów powstałych w wyniku rozbicia grupy zespołów „Zbiór notariuszy łódzkich”. Przedstawiono także problemy wynikłe przy opracowywaniu zespołu „Akta majątku Ktery (1358) 1654–1839”.
- 4 XII 2004 r. — odbyło się posiedzenie Komisji Metodycznej, poświęcone zatwierdzeniu metod opracowania inwentarzy oraz wstępów do zespołów z zasobu AP w Piotrkowie Trybunalskim. Omawiano następujące zespoły: „Starostwo Powiatowe Piotrkowskie, [1915] 1919–1939”; „Sejmik Samorządowy w Piotrkowie Trybunalskim, 1990–1998”; „Komitet Miejsko-Gminny PZPR w Bełchatowie, 1975–1986”; „Komitet Miejski PZPR w Bełchatowie, 1986–1989”. Dyskutowano także nad opracowaniem akt 46 prezydiów gromadzkich rad narodowych.

AP W TORUNIU

- 4 XI 2004 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej przyjęto wstępy do zespołów: „Prezydium GRN w Izbicy Kujawskiej pow. kolski z lat 1955–1972” (opracowała Sylwia Bajerowska w ramach praktyki archiwalnej II stopnia, recenzował dr Tomasz Dziki); „Prezydium GRN w Błennie pow. kolski z lat 1954–1972” (opracowała Maryta Kochowicz w ramach praktyki archiwalnej II stopnia, recenzował dr Tomasz Dziki);

„Urząd Miejski w Brodnicy z lat 1973–1990 (opracowała Karolina Bonczkowska w ramach praktyki archiwalnej II stopnia, recenzował mgr Zbigniew Woźniak). Ponadto informację na temat spuścizny Hugona Morycińskiego, reżysera i dyrektora teatrów z lat 1927–1994, przedstawiła mgr Anna Bieniaszewska.

- 13 XII 2004 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej omówiono wstępy do zespołów „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Brodnicy z lat 1959–1972” oraz „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Brodnicy-Południe z lat [1961] 1968–1971 [1972]” (opracowane przez Krzysztofa Józwickiego w ramach praktyki archiwalnej II stopnia), oraz „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Konojadach z lat 1955–1970” i „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Radoszkach z lat 1954–1969” w opracowaniu Agnieszki Gajewskiej, przygotowane również w ramach praktyki archiwalnej II stopnia, podobnie jak wstęp do zespołu „Urząd Skarbowy w Brodnicy z lat 1920–1939” (autorstwa Krzysztofa Groźnińskiego i Grzegorza Siemiątkowskiego). Tematem tego spotkania były także problemy metodyczne związane z opracowaniem akt tworzących zespół „Wydziału Budownictwa, Urbanistyki i Architektury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Rypinie”, przedstawione przez Janinę Łazarską z wrocławskiego oddziału archiwum oraz wstęp do inwentarza zespołu „Powiatowe Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Lipnie z lat 1945–1975”, przygotowany przez pracowników archiwum (dr Tomasz Dziki, rec. mgr Marianna Gruszczyńska). W końcowej części obrad dokonano podziału zespołów nowoprzyjętych na grupy wg zasad uproszczonego opracowania.

AP W SZCZECINIE

- 29 X 2004 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej omawiano informacje zebrane do 19 zespołów archiwalnych (6 sądów obwodowych +13 kancelarii notarialnych z różnych lat i miejscowości), a ponadto przedstawiono informację na temat stanu opracowania zasobu kartograficznego w AP w Szczecinie i problemów metodycznych występujących przy jego opracowaniu. Przedłożono również wnioski w sprawie zmiany nazwy zespołu „Związek Polskich Artystów Fotografików Delegatura w Szczecinie 1961–1990”.
- 9 XII 2004 r. — w trakcie posiedzenia omówiono 5 wstępów do inwentarzy („Narodowy Bank Polski Oddział w Kamieniu Pomorskim 1951–1989”, „Dalekomorskie Bazy Rybackie w Szczecinie [1959] 1960–1970”, „Urząd Miasta i Gminy w Cedyni 1973–1990”, „Sąd Obwodowy w Gorzowie Wielkopolskim [Amtsgericht Landsberg an der Warthe] [1966–1878] 1879–1945”, „Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Gorzowie Wielkopolskim [1945] 1950–1975”).
- 20 XII 2004 r. — podczas spotkania Komisji Metodycznej przedstawiono informacje przygotowane do inwentarzy 7 zespołów archiwalnych (3 urzędów gmin różnych miejscowości z różnych lat + następujących: „Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Szczecinie 1951–1991”, „Zakłady Sprzętu Elektrogrzejnego »PREDOM-SELFA« w Szczecinie 1951–1997”, „Inspektorat PGR w Łobezie [1957] 1958–1971”, „Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego w Stargardzie Szczecińskim 1957–1992”) oraz 3 wstępy do inwentarzy zespołów („Przedsiębiorstwo

Połówów Dalekomorskich i Usług Rybackich »Gryf« w Szczecinie [1954] 1957–2002”, „Zbiór archiwalny Mieczysława Stelmacha 1962–1998”, „Kolekcja Krystyny Łyczywek 1961–1991”).

- 28 XII 2004 r. — tematem ostatniego w 2004 r. posiedzenia Komisji Metodycznej był układ tomu 2 *Przewodnika po zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie*, problemy metodyczne przy opracowaniu druków ulotnych w AP w Szczecinie oraz informacja przedstawiona na temat zespołu „Urząd Miasta i Gminy w Moryniu [1958] 1973–1990”.

3. WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI NAUKOWO-KULTURALNYMI

AP W BIAŁYMSTOKU

- 11 X 2004 r. — w Bibliotece Miejskiej odbyła się promocja książki pt. *Pieśń ujdzie cało*. Książka jest wynikiem projektu, realizowanego przez Annę Żuk i uczniów gimnazjum w Sokółce, pod takim samym tytułem. W jego ramach autorka zbierała wywiady i wspomnienia osób, represjonowanych przez władze niemieckie i radzieckie w okresie II wojny światowej. AP w Białymstoku współpracowało zarówno przy realizacji tego projektu, jak i przy organizacji wystawy pieczęci towarzyszącej promocji.
- 28 X 2004 r. — uczniowie XVI LO zorganizowali okolicznościową wystawę poświęconą historii swoich rodzin. Była ona wynikiem współpracy szkoły z archiwum białostockim, a w szczególności z mgr. Krzysztofem Jabłońskim, wspierającym merytorycznie młodzież w pracach prowadzonych w archiwum, w rezultacie których udało się im odtworzyć dzieje własnych rodzin.
- 25–26 XI 2004 r. — archiwum białostockie wspólnie z AP w Suwałkach, NDAP, Katedrą Ekonomii i Nauk Społecznych Politechniki Białostockiej, Instytutem Historii Uniwersytetu w Białymstoku oraz Instytutem Pamięci Narodowej było współorganizatorem międzynarodowej konferencji naukowej na temat „Kościoły na pograniczu w XIX–XX w. Stan badań oraz źródła do dziejów pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego”. Była to już 12. konferencja poświęcona problematyce materiałów źródłowych dotyczących pogranicza.

AP W LUBLINIE

- 4 XI 2004 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor AP w Lublinie, reprezentował środowisko archiwalne w trakcie obchodów i konferencji, zorganizowanych z okazji „61. rocznicy likwidacji hitlerowskiego obozu pracy przymusowej i rozstrzelania jego więźniów 4 listopada 1943 roku w Poniatowej”. Uroczystości odbyły się pod patronatem honorowym ambasadora Austrii w Polsce, dr. Georga Weissa.
- 20 XII 2004 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor archiwum, uczestniczył w walnym zebraniu Stowarzyszenia Miłośników Historii Mówionej, zorganizowanym w Rozgłośni Regionalnej Polskiego Radia w Lublinie, w trakcie którego wybrano władze i określono kierunki działania.

AP W ŁODZI

- 11–12 X 2004 r. — w ramach obchodów rocznicy likwidacji getta w Łodzi Uniwersytet Łódzki, AP w Łodzi, oddział łódzki Instytutu Pamięci Narodowej oraz Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie zorganizowały międzynarodową konferencję naukową pt. „Fenomen getta łódzkiego 1940–1944”. W trakcie obrad referaty przedstawili m. in. pracownicy AP w Łodzi (Julian Baranowski — „Utworzenie i organizacja getta w Łodzi”; Bernard Sobiczewski — „Źródła do dziejów getta łódzkiego w zasobie Archiwum Państwowego w Łodzi”). Części obrad przewodniczyła Urszula Zarzycka-Sutter, dyrektor AP w Łodzi. Podczas konferencji miała miejsce prapremiera filmu dokumentalnego w reżyserii Wojciecha Gierłowskiego, ze zdjęciami Jacka Łechtańskiego oraz muzyką Andrzeja Krauze, pt. „Z głębokości wołam...”, swego rodzaju poetyckiej opowieści o losach dzieci z łódzkiego getta. Film powstał na podstawie akt zespołu „Przełożony Starszeństwa Żydów w Getcie Łódzkim 1940–1944”, przechowywanego w AP w Łodzi. Konferencji naukowej towarzyszyła też wystawa przygotowana w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego przy współudziale archiwum w Łodzi.
- 2 XII 2004 r. — w dowód uznania, za aktywny udział w obchodach uroczystości upamiętniających 60 rocznicę likwidacji Litzmannstadt Getto, Prezydent Miasta Łodzi, przyjął pracowników archiwum łódzkiego: dyrektor Urszulę Zarzycką-Sutter i starszego kustosa Juliana Baranowskiego. Wśród zaproszonych gości byli również David Peleg, ambasador Izraela w Polsce, prof. dr hab. Wiesław Puś, rektor Uniwersytetu Łódzkiego, oraz prof. dr hab. Władysław Bartoszewski, przewodniczący Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.
- 9 XII 2004 r. — w hali dawnej fabryki Ramischa przy ul. Piotrkowskiej w Łodzi otwarto wystawę edukacyjną zatytułowaną „Pamięć”, której współorganizatorem było AP w Łodzi.

AP W POZNANIU

- 22–23 X 2004 r. — Zakład Archiwistyki Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz AP w Poznaniu zorganizowały seminarium pt.: „Dokumentacja elektroniczna we współczesnej kancelarii”. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele szkół wyższych (Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Uniwersytet im. M. Curie-Skłodowskiej, Akademia Świętokrzyska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Wrocławski) oraz archiwów państwowych (AGAD, AP w Bydgoszczy, AP w Krakowie, AP w Lublinie, AP w Poznaniu). Archiwum poznańskie reprezentował mgr Henryk Krystek, wygłaszając referat pt. „Wpływ norm systemu zapewnienia jakości na obieg dokumentacji (informacji) oraz proces aktotwórczy (informacjotwórczy) we współczesnych zespołach archiwalnych”.
- 25 XI 2004 r. — w posiedzeniu Sekcji Archiwów Zakładowych, działającej w ramach Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, uczestniczyli mgr Tadeusz Grabarz i mgr Henryk Krystek z AP w Poznaniu. Mgr Tadeusz Grabarz przedstawił komunikat na temat prac Centralnej Komisji Metodycznej w zakresie elektronicznego spisu zdawczo-odbiorczego, natomiast mgr Henryk Krystek przybliżył zebranym działalność zespołu „Informatyka i archiwa” w kontekście nadzoru nad archiwami zakładowymi.

AP W SIEDLCACH

- 15 X 2004 r. — dr Urszula Głowacka-Maksymiuk, dyrektor AP w Siedlcach, oraz mgr Artur Rogalski, pracownik archiwum, zostali wyróżnieni nagrodą programu

„Piękniejsza Polska”, której patronuje Prezydent RP. Wręczenie nagród odbyło się w siedleckim Muzeum Diecezjalnym, podczas uroczystości odsłonięcia obrazu El Greco „Ekstaza św. Franciszka”. Fakt odsłonięcia jedyne w Polsce obrazu tego wybitnego hiszpańskiego malarza wzbudził duże zainteresowanie mediów i miłośników sztuki. Na uroczystość przybyli m.in. Prymas Polski, Nuncjusz Apostolski w Polsce, Arcybiskup Metropolita Lubelski, przedstawiciele Ministerstwa Kultury oraz władz samorządowych, a także przedstawiciele polskich i zagranicznych mediów. Mgr Artur Rogalski aktywnie zaangażował się w prace Muzeum Diecezjalnego związane z przygotowaniem obrazu do ekspozycji. Jego udział polegał na opracowaniu, wspólnie z dyrekcją muzeum, harmonogramu działań — od etapu wstępnych rozmów ze sponsorami, poprzez zaprojektowanie wystroju poszczególnych sal muzeum, aż do przygotowania programu uroczystości otwarcia.

- 2 XI 2004 r. — mgr Artur Rogalski i mgr Grzegorz Welik, pracownicy AP w Siedlcach, uczestniczyli w pracach Komisji Konkursowej, których celem była ocena projektów herbu gminy Wiśniew. Wytypowany przez archiwistów projekt stanie się podstawą do opracowania herbu gminy, który następnie zatwierdzi MSWiA.
- 12 XII 2004 r. — mgr Grzegorz Welik, pracownik archiwum, wziął udział w konferencji popularnonaukowej, zorganizowanej w Grochowie w pow. sokołowskim, w trakcie której przedstawił prelekcję poświęconą tej miejscowości oraz jej najwybitniejszemu mieszkańcowi — Władysławowi Rawiczowi, naczelnikowi cywilnemu województwa podlaskiego w powstaniu styczniowym. W konferencji uczestniczyli byli i obecni mieszkańcy Grochowa oraz władze samorządowe. Imprezę zorganizowano w ramach programu „Sokołów Podlaski stolicą kulturalną Mazowsza 2004”.

AP W SZCZECINIE

- XI, XII 2004 r. — w Szczecinie i Greifswaldzie odbyły się robocze spotkania poświęcone zaplanowanej na 2006 r. wystawie dotyczącej ochrony zabytków na Pomorzu Zachodnim. Jej współorganizatorami są Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, konserwatorzy zabytków ze Szczecina i Landu Meklemburgia-Pomorze Przednie, AP w Szczecinie oraz Landesarchiv w Greifswaldzie.
- XII 2004 r. — dr Paweł Gut, z ramienia AP w Szczecinie, współpracował z Zamkiem Książąt Pomorskich przy realizacji projektu strony internetowej pt. „Śladami książąt pomorskich”.

AP W TORUNIU

- 8 XII 2004 r. — dr Tomasz Dziki uczestniczył z ramienia archiwum i oddziału wrocławskiego PTH w spotkaniu organizacyjnym „I Wrocławskiego Festiwalu Kultury i Nauki”. Uczestnicy zebrania wybrali go do 11-osobowej Społecznej Rady Programowej festiwalu.
- Pracownicy archiwum, mgr Lucyna Pomeranke i mgr Sławomir Pułkownik uczestniczyli w pracach przy organizacji stałej wystawy pt. „Inżynieria komunalna, historia i teraźniejszość”, która jest eksponowana w byłej wieży ciśnień Toruńskich Wodociągów. Wystawie patronuje Prezydent Torunia.

- Zbiory archiwalne wrocławskiego oddziału archiwum zaprezentowano na wystawie pt. „Na progu niepodległości. Wrocław w latach 1914–1921”, przygotowanej we współpracy z Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Wrocławku.

AP M.ST. WARSZAWY

- 29 X–2 XI 2004 r. — oddział w Pułtusku AP m. st. Warszawy wraz z „Tygodnikiem Pułuskim” i Pułuskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym wziął udział w kweście przeprowadzonej na rzecz renowacji zabytkowych nagrobków na cmentarzu św. Krzyża w Pułtusku.
- 3 XI 2004 r. — pułuski oddział archiwum zorganizował, wspólnie z Wyższą Szkołą Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztora i Pułuskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym, spotkanie promocyjne numeru monograficznego „Spotkań z Zabytkami” (nr 11/2004), poświęconego w całości zabytkom Pułuska.
- AP m. st. Warszawy współpracowało przy organizacji wystawy, przygotowanej przez Areszt Śledczy Warszawa-Mokotów z okazji 100-lecia istnienia placówki. W tym celu archiwum przeprowadziło kwerendę oraz udostępniło ze swojego zasobu materiały archiwalne przeznaczone do eksponowania. Ponadto mgr Witold Maciej Karpowicz, pracownik archiwum, przygotował 2 komunikaty, które wygłosił na sesji naukowej towarzyszącej wystawie („Początki więzienia, okres do 1918 r.” oraz „Okres okupacji hitlerowskiej”), które opublikowano w wydawnictwie pt. *Więzienie Mokotowskie — historia i teraźniejszość*.
- Mgr Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m. st. Warszawy, i mgr Leszek Franciszkiwicz, dyrektor AP w Płocku, spotkali się z Adamem Struzikiem, marszałkiem województwa mazowieckiego, w związku z realizacją programu „Emile”. W trakcie spotkania omówiono możliwości współpracy zarówno przy wspomnianym programie, jak i w zakresie edukacji i wystawiennictwa.
- Mgr Ryszard. Wojtkowski, dyrektor AP m. st. Warszawy, wziął udział w spotkaniu, zorganizowanym przez Wydział I Polskiej Akademii Nauk, podczas którego omawiano możliwości współpracy różnych instytucji nauki i kultury. Omawiano m. in. propozycje wydawnicze jak: *Leksykon, Mateczniki dziedzictwa i tradycji, Atlas kultury Mazowsza w rozwoju dziejowym* oraz serię wydawniczą „Miasto i Kultura”.
- AP m. st. Warszawy włączyło się w prace przy programie „Trakt Królewski”, którego celem jest m. in. zachowanie dziedzictwa kulturowego i zwiększenie konkurencyjności Warszawy na europejskim rynku turystyki kulturowej. W realizacji tego programu uczestniczy 20 instytucji kulturalnych, oświatowych i naukowych, których siedziby są usytuowane w okolicach tego historycznego szlaku Warszawy, a które z uwagi na charakter prowadzonej działalności, posiadane zbiory oraz m. in. powierzchnię wystawienniczą mają możliwości uatrakcyjnienia oferty kulturalnej Warszawy. Archiwum uczestniczy w pracach nad koncepcją takiej zintegrowanej oferty, wspólnego kalendarza wydarzeń kulturalnych oraz imprezy o charakterze masowym, która pracowałaby na rzecz kształtowania wizerunku Warszawy. Pracownicy archiwum aktywnie uczestniczą w organizowanych cyklicznie spotkaniach „Forum Partnerów Traktu”. Ich celem jest wypracowanie narzędzi i mechanizmów służących promowaniu oferty kulturalnej poszczególnych instytucji (m.

in. kalendarz wydarzeń kulturalnych umieszczony na stronach specjalnego portalu internetowego) oraz wyłonienie najbardziej charakterystycznych dla Warszawy wartości, zjawisk i wydarzeń, które staną się jej znakiem firmowym pozytywnie kojarzonym i rozpoznawalnym w Polsce i na świecie.

- X 2004 r. — pracownicy archiwum uczestniczyli w szkoleniach zorganizowanych przez Narodowe Centrum Kultury dla programu „Trakt Królewski” w zakresie pozyskiwania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

4. NABYTKI I DAROWIZNY

AP W LUBLINIE

- W ostatnim kwartale 2004 r. archiwum lubelskie powiększyło swoje zbiory o archiwalia nabyte od osób prywatnych drogą darowizn bądź kupna. Wśród nich należy wymienić: rękopiśmienny plan gruntów zaserwitutowych wsi Olszowiec z 1890 r., drukowaną mapę Europy z 1896 r., litograficzną mapę województwa lubelskiego z 1920 r., zbiór 23 fotografii z XIX i XX w. (wykonanych przez firmy fotograficzne w Częstochowie, Kaliszu, Siedlcach, Warszawie i Wilnie). Na uwagę zasługują również wspomnienia Włodzimierza Włodarskiego, spisane w latach 1933–1942, a dotyczące jego życia w Lublinie, głównie w drugiej połowie XIX w., oraz spuścizna byłego pracownika archiwum lubelskiego, Henryka Sadaja, zawierająca zebrane przez niego materiały — wypisy, fotokopie i kserokopie do dziejów rodziny Skłodowskich (Józef, dziadek Marii Skłodowskiej-Curie, był dyrektorem gimnazjum w Lublinie) i oświaty na Lubelszczyźnie.

AP W SZCZECINIE

- XII 2004 r. — AP w Szczecinie otrzymało w darze od pani Róży Król, prezesa szczecińskiego oddziału Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów, *Biblię* opublikowaną w 1882 r. Należała ona, o czym informują ręczne dopiski, do Friedricha Augusta Rubesama, pastora z podszczecińskiej miejscowości Krzekowo.
- XII 2004 r. — archiwum zakupiło od prof. Tadeusza Białeckiego mapę sztabową Wojska Polskiego sporządzoną w skali 1:100 000 i składającą się z 29 sekcji, wydanych w latach 1948–1950, obejmujących obszar Pomorza Zachodniego.

5. POPULARYZACJA ZASOBU

AP W BIAŁYMSTOKU

- Z okazji 23. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego archiwum zamieściło na swojej stronie internetowej wybór kilkunastu [protokołów z posiedzeń Wojewódzkiego Komitetu Obrony w Białymstoku](#), terenowego organu Komitetu Obrony Kraju. Przedstawione materiały, pochodzące z zespołu archiwalnego „Urząd Wojewódzki w Białymstoku 1974–1998”, oddają atmosferę wydarzeń stanu wojennego na

Białostocczyźnie. Są cennym źródłem wiedzy dla wszystkich, których interesują wydarzenia przełomowych lat 80. Akta urzędu przechowywane były w tajnej kancelarii Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku i zostały odkryte w 2000 r., a dzięki życzliwości i pomocy Krystyny Łukaszuk, wojewody podlaskiego, zostały przejęte przez AP w Białymstoku. Ich udostępnianie stało się możliwe na podstawie art. 86 ust. 3 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. nr 11, poz. 95 z późn. zm.). Przywołany przepis pozwolił znieść klauzulę tajności z dokumentów i potraktować je jako dokumenty jawne i ogólnodostępne. Wystawa wzbudziła powszechne zainteresowanie w lokalnych środkach masowego przekazu. Informacje o niej znalazły się też na ogólnopolskich portalach internetowych, jak również na łamach londyńskiego „Dziennika Polskiego”.

AP W KATOWICACH

- 16 IX, 23 IX, 1 X 2004 r. — gliwicki oddział archiwum w Katowicach przyjął 5 grup uczniów z gliwickich gimnazjów, którym pokazano najciekawsze archiwalia z zasobu oddziału oraz przedstawiono prelekcje przygotowane przez mgr Janinę Wolanin i mgr. inż. Bogusława Małuseckiego.
- 8 X 2004 r. — w siedzibie AP w Katowicach spotkali się sympatycy i członkowie katowickiego oddziału SAP, którzy wysłuchali referatu Sabine Hermann ze Statsarchiv Koblenz na temat działalności archiwów w Niemczech.
- 22 X 2004 r. — Program III TVP wyemitował program „Megazynek” poświęcony wykorzystaniu komputerów w urzędach publicznych. Zaprezentowano w nim metody digitalizacji zbiorów oraz wykorzystania baz danych w archiwum katowickim. W programie wystąpili pracownicy AP w Katowicach: dr Zygmunt Partyka, mgr Piotr Matuszek i mgr Adam Dudek.
- 23 X 2004 r. — odbyło się otwarcie wystawy „Tożsamość kulturowa Żywiecczyny, a jej granice administracyjne”, przygotowanej przez żywiecki oddział archiwum i Zespół Zamkowo-Parkowy w Żywcu. W uroczystości otwarcia wzięła udział księżna Krystyna Habsburg. Ekspozycja była otwarta dla zwiedzających do 30 XI 2004 r. na Starym Zamku Zespołu Zamkowo-Parkowego w Żywcu.
- 25 X 2004 r. — mgr Aleksandra Sieklicka oraz Dawid Keller wygłosili prelekcje na temat działalności archiwum dla grupy słuchaczy Policealnego Studium Ekonomicznego w Raciborzu.
- 19 XI 2004 r. — w siedzibie AP w Katowicach przyjęto 2 grupy studentów historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W trakcie wizyty zaprezentowano zasady udostępniania akt w pracowni naukowej i korzystania z baz danych. Studenci zwiedzili również pracownie: konserwacji, introligatorską i fotograficzną oraz magazyny.
- 26 XI 2004 r. — odbyło się otwarcie wystaw: „Krajobraz przemysłowy zagłębia górnośląskiego w fotografii — wybór ze zbiorów Archiwum Państwowego w Katowicach” oraz „Tradycje inspekcji pracy na Śląsku” (przygotowanej we współpracy z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Katowicach). Uroczystość otwarcia uświetnili swoją obecnością m. in. senator Krystyna Doktorowicz, Jerzy Forajter, Przewodniczący Rady Miasta Katowic, oraz licznie przybyli przedstawiciele lokalnego

środowiska kulturalno-naukowego. Obie ekspozycje udostępniono w siedzibie archiwum do 31 I 2005 r.

- 26–27 XI 2004 r. — w siedzibie archiwum odbyły się doroczne „Dni otwarte”, Goście archiwum mieli możliwość zwiedzania wystaw, skorzystania z punktu informującego o miejscu przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej zlikwidowanych zakładów pracy, zapoznania się z wydawnictwami o tematyce archiwalnej oraz pracami prowadzonymi przez pracownię konserwacji, introligatorską i fotograficzną, a także magazynami archiwalnymi.
- 8 XII 2004 r. — w siedzibie archiwum, w czasie zebrania sympatyków i członków katowickiego oddziału SAP, mgr inż. Bogusław Małusecki z oddziału gliwickiego archiwum przedstawił relację z XV. Międzynarodowego Kongresu Archiwów w Wiedniu.
- 8,14,15,17 XII 2004 r. — AP w Katowicach gościło 3 grupy studentów komunikacji społecznej Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Katowicach oraz grupę studentów historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Goście zwiedzili wystawy: „Krajobraz przemysłowy zagłębia górnośląskiego w fotografii — wybór ze zbiorów Archiwum Państwowego w Katowicach” oraz „Tradycje inspekcji pracy na Śląsku”. Ponadto zaprezentowano im zasady udostępniania akt w pracowni naukowej i korzystania z baz danych. Studenci zwiedzili również pracownię: konserwacji, introligatorską i fotograficzną oraz magazyny.

AP W KIELCACH

- 8 XI 2004 r. — uczniowie klasy V i VI Szkoły Podstawowej nr 25 im. Kornela Makuszyńskiego w Kielcach, w ramach zajęć przygotowanych z okazji 140. rocznicy urodzin Stefana Żeromskiego, zapoznali się z archiwaliami związanymi z osobą pisarza (akty stanu cywilnego rodziny pisarza, materiały dotyczące kieleckiego epizodu jego życia, dokumenty szkolne). Spotkanie w archiwum było wprowadzeniem do konkursu polonistycznego organizowanego przez szkołę.
- 25 XI 2004 r. — Piotr Pawłowski, kierownik sandomierskiego oddziału archiwum, przedstawił na zebraniu Koła Miłośników Sandomierza historię i pracę sandomierskiego archiwum, a także zasady gromadzenia, opracowywania i udostępniania materiałów archiwalnych. Pokłosem spotkania był artykuł jego autorstwa zamieszczony w miesięczniku „Sandomierzanin”.

AP W KOSZALINIE

- W okresie całego roku lokalna Telewizja Kablowa „MAX” w Koszalinie wielokrotnie emitowała film dokumentalny pt. „Kilometry historii”, poświęcony działalności i zbiorom archiwum koszalińskiego.
- XII 2004 r. — AP w Koszalinie wspólnie z Miejskimi Wodociągami i Kanalizacją Spółka z o.o. w Koszalinie przygotowało, w ramach programu edukacji ekologicznej dla młodzieży szkolnej, wystawę poświęconą historii koszalińskich wodociągów i kanalizacji.

AP W LUBLINIE

- 3 XI 2004 r. — oddział radzyński archiwum przygotował imprezę inauguracyjną cyklu „Wieczorów Autorskich w Archiwum Państwowym”, podczas których z publicznością spotykać się będą autorzy nowych, ciekawych publikacji dotyczących lokalnej przeszłości i kultury. W trakcie pierwszego spotkania, w pracowni naukowej oddziału, o książce *Narodowo Radykalni. Obrona tradycji i ofensywa narodowa na Podlasiu w latach 1919–1939* opowiadał jej autor, Mariusz Bechta.

AP W ŁODZI

- 22 X 2004 r. — archiwum gościło wycieczkę uczniów z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych z Poddębic. Uczniowie zapoznali się z historią, współczesnością oraz zadaniami archiwum. Obejrzeni prezentację multimedialną dotyczącą przechowywanych w archiwum akt.
- 22 XI 2004 r. — w pracowni naukowej AP w Łodzi odbyły się zajęcia ze studentami Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Studenci zapoznali się z zasobem archiwum, pomocami ewidencyjnymi oraz bazami danych „SEZAM”, „PRADZIAD” i „SKOROWIDZ”.
- 6 XII 2004 r. — w budynku przy pl. Wolności 1 otwarto ekspozycję pt. „Łodzianie w dawnych dokumentach”. W dniu tym wielu mieszkańców Łodzi mogło zapoznać się z oryginalnymi dokumentami przechowywanymi w zbiorach AP w Łodzi. Zaprezentowano m. in. akta stanu cywilnego dotyczące Władysława Reymonta, Juliana Tuwima i Artura Rubinsteina. Wystawę wzbogacił pokaz multimedialny.
- 7, 13 i 14 XII 2004 r. — w pracowniach naukowych archiwum odbyły się zajęcia ze studentami Instytutu Historii oraz Katedry Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Łódzkiego. Studenci poznali zasady prowadzenia poszukiwań w archiwach państwowych. Zaznajomieni zostali również z przykładowymi materiałami archiwalnymi.

AP W SZCZECINIE

- 18 X 2004 r. — „80 lat Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie 1924–2004” to tytuł wystawy przygotowanej przez archiwum szczecińskie i Książnicę Pomorską. Okazją do przygotowania ekspozycji, której towarzyszył katalog, było otwarcie oddziału BGK w Szczecinie. Wystawę tworzyły kopie dokumentów odnoszących się do powstania i funkcjonowania banku w okresie międzywojennym udostępnione z zasobu Archiwum Akt Nowych oraz materiały z archiwum własnego BGK. Planowana jest również jej prezentacja w innych miastach Polski.
- X 2004 r. — w związku z udziałem w dorocznym „Zachodniopomorskim Kongresie Nauki” pracownicy archiwum przygotowali spotkania z młodzieżą, na których omawiano dzieje i zasób szczecińskiej placówki.

AP W TORUNIU

- W IV kwartale 2004 r. archiwum gościło uczestników 10 wycieczek. Byli to głównie studenci i młodzież ze szkół średnich. Wśród grup zwiedzających wymienić należy studentów historii oraz konserwacji papieru i skóry z UMK w Toruniu, a także studentów historii z Uniwersytetu w Kownie (Litwa). Grupom tym przedstawiono

historię archiwum toruńskiego, jego zasób, zasady udostępniania oraz wybrane archiwalia. Grupa konserwatorów zwiedziła ponadto pracownię konserwacji. W Oddziale wrocławskim archiwum zorganizowano lekcję oraz prezentację zbiorów dla grupy studentów I roku historii Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławku.

AP M.ST. WARSZAWY

- 23 X, 26 X 2004 r. — mgr Ryszard Wojtkowski i mgr Danuta Skorwider byli gośćmi programu TV Polonia pt. „Śniadanie na podwieczorek”, informującego o pracach nad wystawą pt. „Emigracja z Europy do Ameryki”, przygotowywaną w ramach programu „Emile”, przez pracowników AP m. st. Warszawy.
- W ramach popularyzacji zasobu archiwum zorganizowało 3 pokazy warszawianów połączone z lekcjami archiwalnymi dla studentów Uniwersytetu im. Kardynała S. Wyszyńskiego i Uniwersytetu Warszawskiego.

6. NOWOŚCI WYDAWNICZE

NDAP

- **„Archeion”, t. 105, red. D. Nałęcz, Warszawa 2003, ss. 426, ISSN 0066–6041, cena 40,00 zł.** Poczynając od niniejszego tomu, czasopismo Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, wydawane jest w nowej formule edytorskiej, której założeniem jest otwarcie na problemy współczesnej archiwistyki i środowiska archiwistów. Za najpilniejszy z problemów redakcja uznała edukację archiwistów. Tom ten otwiera dyskusja na ten temat z udziałem wykładowców wyższych uczelni oraz praktyków archiwistów. Warto zwrócić także uwagę na nowy dział — „Zarządzenia Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych”, dzięki któremu zainteresowani będą mogli zapoznać się z regulacjami prawnymi i rozwiązaniami metodycznymi obowiązującymi w archiwach państwowych. W numerze zamieszczono także interesujące materiały w działach „Teoria i metodyka”, „Archiwoznawstwo”, „Konserwacja i zabezpieczanie zasobu” oraz „Informatyka i archiwa elektroniczne”. Czasopismo ukazuje się z nową okładką. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP I ICH ODDZIAŁÓW TERENOWYCH W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.
- ***Archiwum Państwowe w Lublinie. Dzieje i zasób. Zbiór artykułów przygotowanych na jubileusz 85-lecia, oprac. zbiorowe, Warszawa 2003, ss. 196 +16 nlb., ilustr., ISBN 83–89115–29–8, cena 24,00 zł.*** Publikacja zawiera zbiór artykułów poświęconych dziejom archiwum lubelskiego oraz zgromadzonym w jego zasobie materiałom archiwalnym. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.
- ***Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym. Katalog wystawy. Kijów, listopad 2004 r., oprac. J. Krochmal, Warszawa 2004, ss. 140+2nlb., ilustr., ISBN 83–89115–41–7, ISBN 966–625–***

002–0, tytuł bezpłatny. Publikacja towarzysząca obchodom „Roku Polski na Ukrainie”, odbywającym się pod hasłem „Polska i Ukraina razem w Europie”. W ramach tych obchodów Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych i archiwa państwowe przygotowały wystawę pod tytułem „Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym” prezentującą 110 szczególnie ważnych dokumentów do dziejów państwa polskiego, pochodzących z okresu od XII do XX w. Katalog przygotowany w polsko-ukraińskiej wersji językowej przedstawia dzieje Polski, ilustrowane dokumentami, w ośmiu częściach odpowiadających kolejnym okresom historycznym — od średniowiecza do współczesności. Każdą z nich poprzedza ogólna charakterystyka epoki. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.

- **Zjazdy i konferencje konsulów polskich w USA i Kanadzie. Protokoły i referaty 1920–1938, oprac. E. Kołodziej, T. Radzik, Lublin 2004, ss. 344, ISBN 83–227–2252–4, cena 40,00 zł.** Publikacja źródłowa zawierająca ogromną większość (powstałych w okresie międzywojennym) materiałów ze zjazdów i konferencji polskiej służby konsularnej w USA i Kanadzie. Informacje zawarte w protokołach i referatach obrazują problemy związane z pobytem i działalnością emigrantów z ziem polskich (w tym licznej emigracji ukraińskiej) w tych krajach, a także niektóre sprawy z dziedziny stosunków ekonomicznych i politycznych między USA a Polską w latach międzywojennych. Ciekawostkę stanowią zamieszczone w książce referaty przygotowane na ostatni, przed wybuchem wojny, zjazd konsularny, który ostatecznie nie odbył się. Publikacja zawiera indeks osobowy obejmujący nazwiska osób występujących w dokumentach. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.

AP W LUBLINIE

- **75 lat szkoły w Suchowoli (1928–2003). Materiały z sesji naukowej z okazji 75-lecia szkoły im. Seweryna ks. Czetwertyńskiego.** to tytuł publikacji wydanej drukiem w grudniu 2004 r., której współwydawcą był oddział archiwum lubelskiego w Radzynie Podlaskim.

AP W SIEDLCACH

- X 2004 r. — ukazał się pierwszy tom „**Wschodniego Rocznika Humanistycznego**”, pisma zrzeszającego kręgi naukowców z szeroko rozumianej „ściany wschodniej” RP — m.in. z Siedlec, Radzyna Podlaskiego, Lublina. Środowisko archiwistów siedleckich reprezentują Artur Rogalski, sekretarz redakcji, oraz dr Urszula Głowacka-Maksymiuk, dyrektor archiwum siedleckiego, jako członek Rady Redakcyjnej. Współwydawcami „Rocznika...” są archiwum w Siedlcach oraz działająca przy nim Fundacja Rozwoju Badań Regionalnych „Sigillum”.
- XII 2004 r. — ukazał się zeszyt 14 „**Prac Archiwalno-Konserwatorskich**”, periodyku naukowego wydawanego od 1976 r. przez archiwum siedleckie i Fundację „Sigillum”. Aktualny zeszyt zawiera 12 artykułów, których autorami są archiwiści z Siedlec, pracownicy

NDAP oraz innych ośrodków. Publikowane artykuły przybliżają m. in. źródła do dziejów Siedlec i Podlasia przechowywane w archiwach rosyjskich, w Bibliotece Czartoryskich w Krakowie, Archiwum Głównym Akt Dawnych, AP w Lublinie oraz przede wszystkim w AP w Siedlcach. Pismo prezentuje niepublikowane dotąd wspomnienia dotyczące głośniego i budzącego kontrowersje wśród historyków pogromu ludności żydowskiej w Siedlcach, dokonanego przez carskie wojsko w 1906 r. Można tu również znaleźć wykaz wszystkich przywilejów dla miasta Siedlce, wydanych zarówno przez władze państwowe, jak i właścicieli miasta od XVI do XIX w.

AP W SZCZECINIE

- W ostatnim kwartale 2004 r. staraniem Wydawnictwa „Dokument” działającego przy AP w Szczecinie zostały wydane 4 publikacje. Pierwsza z nich — **O Szczecinie i nie tylko...** to zbiór artykułów mecenasa Romana Łyczywka, znanej postaci w powojennym Szczecinie, ukazujących się w latach 1945–1948. Drugi tytuł to **Pomorze militarne XII–XXI wiek. Materiały z sesji naukowej; „Niemcy na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1950”, t. XII serii „Źródła do Dziejów Pomorza Zachodniego”**. Ponadto ukazała się **„Kronika Szczecina”** za 2003 rok i kolejny, już 18 numer **„Szczecińskiego Informatora Archiwalnego”**.

AP M.ST. WARSZAWY

- Ukazał się nr 3 **„Kroniki Warszawy”** zawierający dyskusję poświęconą ochronie zabytków Warszawy, w której uczestniczyli przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych. Autorzy wystąpień zwrócili uwagę na zmiany w prawie dotyczące ochrony zabytków jak również na problemy, które stanęły przed Warszawą i jej służbami w zakresie zachowania materialnej przeszłości. Do tej dyskusji nawiązali Marek Konopka i Tadeusz Zielniewicz w artykule **„Strategia i program dla Traktu Królewskiego w Warszawie”**. Celem tego przedsięwzięcia, angażującego kilkadziesiąt instytucji pod patronatem Ministra Kultury i Prezydenta m. st. Warszawy, jest zachowanie dziedzictwa kulturowego i zwiększenie konkurencyjności Warszawy na europejskim rynku turystyki kulturalnej. Ten numer **„Kroniki”** zawiera również sprawozdania z obchodów 60. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego i **„Dni Starówki”, „Kalendarz Warszawski”** oraz recenzje wydawnictw typu varsawiana. Wydawcą publikacji jest Archiwum Państwowe m.st. Warszawy oraz Stowarzyszenie Przyjaciół AP m. st. Warszawy.
- **Atlas historyczny Warszawy, t. 2** zawiera plany zagospodarowania przestrzennego, jakie funkcjonowały w Warszawie w latach 1916–2002. Reprodukcje materiałów kartograficznych wraz z ich omówieniem stanowią praktyczne źródło informacji o zagospodarowaniu przestrzennym stolicy, przydatne nie tylko dla osób zajmujących się taką problematyką zawodowo (urzędnikom, architektom, urbanistom), ale także zainteresowanych varsavianami. Wydawcą publikacji jest Archiwum Państwowe m.st. Warszawy oraz Stowarzyszenie Przyjaciół AP m. st. Warszawy.

7. WIZYTY

AP W SUWAŁKACH

- 26–27 X 2004 r. — w archiwum suwalskim odbyły się rozmowy z archiwistami litewskimi: Zenė Bernatavičienė, dyrektorem archiwum regionalnego w Olicie, Gintarasem Dručkusem, dyrektorem archiwum regionalnego w Kownie, oraz Rimvydasem Urbonavičiusem, dyrektorem archiwum regionalnego w Mariampolu. W spotkaniu uczestniczył również mgr Marek Kietliński, dyrektor archiwum białostockiego. W rezultacie wypracowano wstępne założenia projektu wspólnej polsko-litewskiej wystawy archiwalnej. Goście mieli okazję zapoznać się również z historią, zasobem i siedzibą suwalskiego archiwum, a także poznać jego działania w zakresie udostępniania i popularyzacji zbiorów oraz działalności naukowej.

8. JUBILEUSZE

AP W SZCZECINIE

- 16 XI 2004 r. — w związku z inauguracją obchodów 60-lecia AP w Szczecinie w jego ekspozyturze w Strzmielu wmurowano tabliczki upamiętniające postacie Bolesława Tuhana-Taurogińskiego, pierwszego po wojnie dyrektora archiwum szczecińskiego, oraz prof. Alfreda Wielkopolskiego, pracującego w archiwum w latach 50. Spotkaniu, w którym wzięła udział rodzina pierwszego dyrektora i szczecińscy humaniści towarzyszyła ekspozycja najciekawszych fotografii dokumentujących historię polskiego archiwum w Szczecinie. Podobną ekspozycję fotografii z życia archiwum w mijającym 60-leciu przygotowano w sali Tuhana-Taurogińskiego w szczecińskiej siedzibie archiwum.

J. Adamus, S. Korba (AP w Katowicach), AS (AP w Kielcach), W. Chlistowski (AP w Koszalinie), A. Gebert, P. Dymmel (AP w Lublinie), A. Drakoniewicz (AP w Łodzi), B. Karwalska (AP w Poznaniu), G. Welik (AP w Siedlcach), T. Radziwonowicz (AP w Suwałkach), M. Frankel (AP w Szczecinie), B. Herdzin, (AP w Toruniu), D. Skorwider (AP m.st. Warszawy)

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. NOWOŚCI PRAWNE

- W datowanym 27 XII 2004 r. Dzienniku Ustaw Nr 273 pod poz. 2703 została ogłoszona ustawa z dnia 25 XI 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw. Artykuł 4 tej ustawy uchylił ust. 2b–2e w art. 16 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, statuujące środki specjalne w archiwach państwowych i w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Ustawa weszła w życie 1 I 2005 r.
- 17 XII 2004 r. Sejm uchwalił poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Nowelizacja dodaje w ustawie archiwalnej nowe artykuły 51aa i 51ab, dotyczące przechowywania dokumentacji pracowniczej przez niektóre spółdzielnie. W dniu 31 XII 2004 r. ustawę podpisał Prezydent RP.

S. Cimaszewski (Dział Obsługi Prawnej NDAP)

2. EGZEMPLARZ AUTORSKI A PRAWO PODATKOWE

Zazwyczaj stałym elementem umów wydawniczych jest zapis mówiący o przekazaniu autorowi bezpłatnych egzemplarzy autorskich, zazwyczaj 10, które stanowią przychód autora podlegający opodatkowaniu.

Zasada powszechności opodatkowania obowiązująca w polskim prawie podatkowym oznacza, że opodatkowaniu podlegają wszystkie przychody oprócz tych, które zostały wymienione w przepisach podatkowych jako zwolnione od podatku, albo od których zaniechano podatku. Artykuł 21 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych zawiera katalog tzw. zwolnień przedmiotowych, czyli przychodów zwolnionych od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych. W tym wykazie nie wymieniono dochodów uzyskiwanych przez autora w związku z otrzymaniem od wydawcy egzemplarzy autorskich, co oznacza, że dochód uzyskany z tego tytułu podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Artykuł 22 cytowanej ustawy ustala sposób określania wysokości kosztów uzyskania przychodów. W ust. 9 pkt 3 tego artykułu znajdujemy regulację zgodnie, z którą z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich (na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) koszty uzyskania przychodu są określone ryczałtowo i wynoszą 50% uzyskanego przychodu. Oblicza się je od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe.

Szczegółowe rozważania poświęcone temu zagadnieniu przedstawiła Joanna Hetman w artykule „I autor syty, i wydawca cały” („Biblioteka analiz”, nr 1, Warszawa 2005, s. 22).

Wydział Wydawnictw NDAP

V. SPRAWY KADROWE

1. NAGRODA NACZELNEGO DYREKTORA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH ZA ROK 2004

Pani doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, po raz dziewiąty przyznała Nagrodę Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych za szczególne osiągnięcia w wykonywaniu zadań na rzecz archiwów państwowych. Laureatów za rok 2004 wybrano spośród dziewięciu kandydatów zgłoszonych przez dyrektorów archiwów państwowych. Zostali nimi:

Mgr Marek Wojtylak, kierownik oddziału w Łowiczu Archiwum Państwowego m.st. Warszawy — za wyjątkową aktywność, operatywność i wyróżniający się wkład pracy w zakresie zadań realizowanych przez archiwum oraz wzorowe i sumienne pełnienie obowiązków kierownika oddziału zamiejscowego; za szeroką popularyzację działalności oddziału, jego zasobu historycznego oraz upowszechnianie roli i znaczenia archiwów w społeczeństwie, wiedzy o przeszłości i współczesności regionu, w tym zwłaszcza na polu:

- oświatowo-szkoleniowym — za zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych dla nauczycieli z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach, wysoko ocenionych przez środowisko łódzkich pedagogów i wychowawców;
- działań popularyzacyjnych — za systematyczne publikowanie materiałów omawiających zasób oddziału na łamach „Roczników Łowickich” (jest ich współtwórcą i członkiem Rady Redakcyjnej), nagrodzonych w 2004 r. przez Burmistrza Łowicza, liczne opracowania w „Kronice Warszawy” i „Nowym Łowiczanie” będące wynikiem prowadzonych badań nad dziejami regionu.

Ponadto za efektywne współdziałanie ze środowiskiem, udział w życiu i wydarzeniach miasta, w tym m.in. przewodniczenie Komisji Konkursowej powołanej przez Burmistrza Łowicza na najlepszą pracę dyplomową o tematyce łowickiej, czynne uczestnictwo w uroczystościach związanych z obchodami, uchwalonego przez Sejm w 2004 r., „Roku Władysława Grabskiego”.

Mgr Rafał Magryś, młodszy archiwista w Archiwum Państwowym w Lublinie, w kategorii młodego archiwisty — za szczególną aktywność, profesjonalizm i zaangażowanie w zakresie stosowania nowoczesnych technologii komputerowych w działalności archiwalnej, realizowanych zarówno na szczeblu ogólnopolskim, jak i lokalnym oraz w kontaktach zagranicznych, w tym szczególnie za:

- wkład pracy w dziedzinie komputerowych baz danych, szczególnie bazy danych „ELA”, oraz aktywne uczestnictwo w pracach nad stworzeniem

nowej wersji ogólnopolskiej bazy „MIKROFILM”, która będzie gromadzić informacje o mikrofilmach w archiwach państwowych;

- inicjatywę, koncepcję, utworzenie i samodzielne administrowanie internetowym forum dyskusyjnym IFAR;
- podtrzymywanie kontaktów zagranicznych, oraz reprezentowanie polskich archiwów państwowych na konferencjach międzynarodowych, poświęconych problemom nowoczesnej archiwistyki, a także udział w pracach programu CALIMERA, Leonardo da Vinci, Euridice i zaopiniowanie dokumentu „Report on Archives in Enlarged European Union” oraz projektu Stuthoff;
- zaprojektowanie i samodzielne wykonanie w macierzystym archiwum sieci komputerowej, której budowę już zakończono oraz utworzenie serwisu internetowego w archiwum i aktywny udział w projektach digitalizacyjnych, realizowanych przez archiwum.

2. ODZNACZENIA PRACOWNIKÓW ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH W 2004 R.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 IX 2004 r. o nadaniu odznaczeń, za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej odznaczeni zostali:

ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI

- Mirosława Lisiecka, dyrektor Archiwum Państwowego w Kaliszu,
- Maria Trojanowska, emerytowany kierownik oddziału II — akt do 1918 r. Archiwum Państwowego w Lublinie;

SREBRNYM KRZYŻEM ZASŁUGI

- Zdzisław Jedynek, starszy kustosz w Archiwum Państwowym w Katowicach,
- Halina Kliszcz, emerytowany dokumentalista Archiwum Państwowego w Lublinie,
- Elżbieta Krasnodębska, starszy archiwista w Archiwum Państwowym w Lublinie,
- Jadwiga Krasnodębska, starszy kustosz w Archiwum Państwowym w Lublinie;

BRAZOWYM KRZYŻEM ZASŁUGI

- Maria Gała, archiwista w Archiwum Państwowym we Wrocławiu,
- Wojciech Grzesik, p.o. kierownika działu administracyjno-gospodarczego Archiwum Państwowego w Kielcach,
- Jacek Krochmal, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- Anna Łabudzka, starszy specjalista w Archiwum Państwowym we Wrocławiu,
- Agnieszka Makówka, referendarz w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- Iwona Pogorzelska, kierownik działu ewidencji, informacji i udostępniania Archiwum Państwowego w Kielcach,

- Jolanta Szuster, konserwator archiwalny w Archiwum Państwowym we Wrocławiu,
- Dorota Żygadło, kustosz w Archiwum Państwowym we Wrocławiu.

MINISTER KULTURY WYRÓŻNIŁ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY DZIAŁACZ KULTURY” PAŃSTWA:

- Elżbietę Wierzbicką, adiunkta w Archiwum Państwowym w Lublinie,
- Grzegorza Welika, kustosza w Archiwum Państwowym w Siedlcach.

Nagrody i odznaczenia wręczyła doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, w dniu 21 XII 2004 r. w Warszawie, w sali im. J. Siemieńskiego w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

3. NOWI DYREKTORZY ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

Pani Naczelną Dyrektorkę Archiwów Państwowych z dniem 1 I 2005 r. powołała:

- **mgr. Eugeniusza Borodija** na stanowisko dyrektora Archiwum Państwowego w Bydgoszczy, w związku z przejściem na emeryturę dr. hab. Janusza Kutty, dotychczasowego dyrektora archiwum. Pan Borodij jest absolwentem Wydziału Humanistycznego (specjalność archiwistyczna) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ukończył również studia podyplomowe w zakresie: postępowania z dokumentacją audiowizualną (Uniwersytet Warszawski), neolatynistyki (Uniwersytet Łódzki) oraz stosowania komputerowych systemów informacyjnych w archiwach (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Pracuje w bydgoskim archiwum od 15 VIII 1980 r., ostatnio zatrudniony był na stanowisku kierownika oddziału nadzoru nad narastającym zasobem archiwalnym;
- **mgr. Henryka Krystka** na stanowisko dyrektora Archiwum Państwowego w Poznaniu, w związku z przejściem do pracy w Archiwum Państwowym w Toruniu mgr. Adama Bieniaszewskiego, dotychczasowego dyrektora. Pan Krystek jest absolwentem Wydziału Historycznego (specjalność archiwalna) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz studiów podyplomowych w zakresie archiwistyki (kurs wyższy w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu). Pracuje w archiwum poznańskim od 1 X 1985 r., ostatnio zatrudniony był na stanowisku kierownika oddziału opracowania zasobu archiwalnego. Jest laureatem pierwszej edycji Nagrody Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych (1996 r.) w kategorii młodego archiwisty.

4. ZMIANY KADROWE W NDAP I ARCHIWACH PAŃSTWOWYCH

Pan Dyrektor Generalny Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, z dniem 1 I 2005 r., zatrudnił Panią **Marlenę Podsiadły** na wakującym stanowisku naczelnika Wydziału Kadr i Zatrudnienia Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

Pani Marlena Podsiadły, absolwentka licencjackich studiów administracyjnych w Wyższej Szkole Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku, pracuje w Naczelnej

Dyrekcji Archiwów Państwowych od 15 września 1986 r., ostatnio p. o. naczelnika Wydziału Ogólnego.

Mgr Roland Bandach, w związku z zakończeniem okresowego zatrudnienia w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, związanego z tworzeniem podstaw organizacji i działania Sekcji Przechowalnictwa Dokumentacji Osobowej i Płacowej NDAP powrócił, z dniem 1 XI 2004 r. do macierzystego miejsca pracy w Archiwum Państwowym w Katowicach.

Z dniem 15 XI 2004 r., po pomyślnym zaliczeniu postępowania kwalifikacyjnego w służbie cywilnej, dwóch pracowników archiwów państwowych oraz trzech pracowników Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych zostało mianowanych przez Szefa Służby Cywilnej urzędnikami służby cywilnej. Są to:

- **Bogusława Deryło**, archiwista w Archiwum Państwowym w Koszalinie,
- **Tomasz Hajewski**, archiwista w Archiwum Państwowym w Katowicach,
- **Agnieszka Kala**, podreferendarz w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- **Anna Krochmal**, starszy specjalista w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- **Anna Sydor**, podreferendarz w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

I. Prusinowska (Wydział Kadr i Zatrudnienia NDAP)